ANNIKA DEVROE

ARCHEOLOGIE • BOUWHISTORIE

ARCHEOLOGIENOTA: VERSLAG VAN RESULTATEN

HAACHT, DE COSTERSTRAAT 45

A. DEVROE

NOVEMBER 2019

COLOFON

Project

Archeologienota – Haacht, De Costerstraat 45

Opdrachtgever

Elnor Holding NV
De Costerstraat 45
3150 Haacht - Wespelaar

Opdrachtnemer

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba
Lemmensstraat 34
2800 Mechelen
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE 0680.617.128

Erkende archeoloog: Annika Devroe, OE/ERK/Archeoloog/2015/00085

© 2019 Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

Inhoud 0
1. Inleiding 1
2. Bureauonderzoek 2
2.1. Beschrijvend gedeelte 2
2.1.1. Administratieve gegevens 2
2.1.2. Onderzoeksopdracht 3
2.1.3. Werkwijze en strategie 4
2.2. Assessmentrapport 5
2.2.1. Huidige toestand 5
2.2.2. Geplande werken (zie bijlage) 5
2.2.3. Landschappelijke ligging 9
2.2.4. Historische beschrijving 15
2.2.5. Cartografische bronnen 16
2.2.6. Archeologisch kader 21
2.2.7. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied 22
2.2.8. Afweging noodzaak verder onderzoek 24
2.3. Samenvatting 25
3. Bibliografie 26
3.1. Websites 26
4. Figurenlijst 27
5. Tabel archeologische periodes 28

1. INLEIDING

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de voorwaarden voldoen aan art. 5.4.1. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

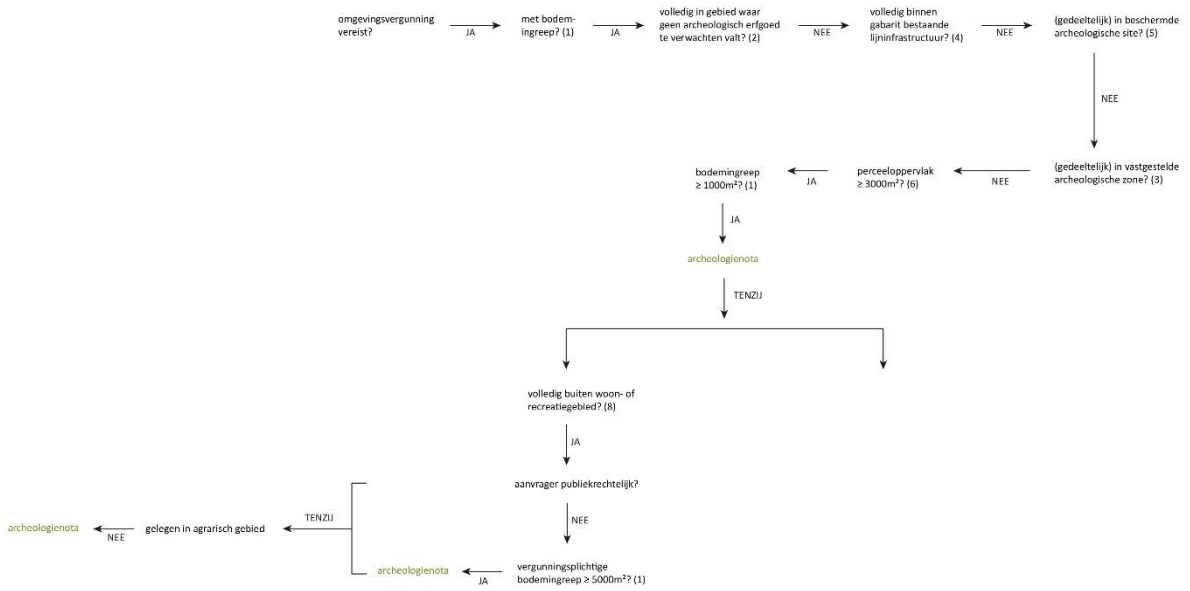

Figuur 1: Beslissingsboom in functie van huidig project. © Devroe bvba 2019

2. BUREAUONDERZOEK

2.1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1.1. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode: 2019K29

Locatie: Vlaams-Brabant, Haacht, Wespelaar, De Costerstraat 45
Bounding box: punt 1 (NW) – X 169 037 Y 182 704
Punt 2 (ZO) – X 169 158 Y 182 603

Kadaster: Haacht 3° afdeling, sectie B, nr. 155K2

Oppervlakte projectgebied: ca. 12.230 m²

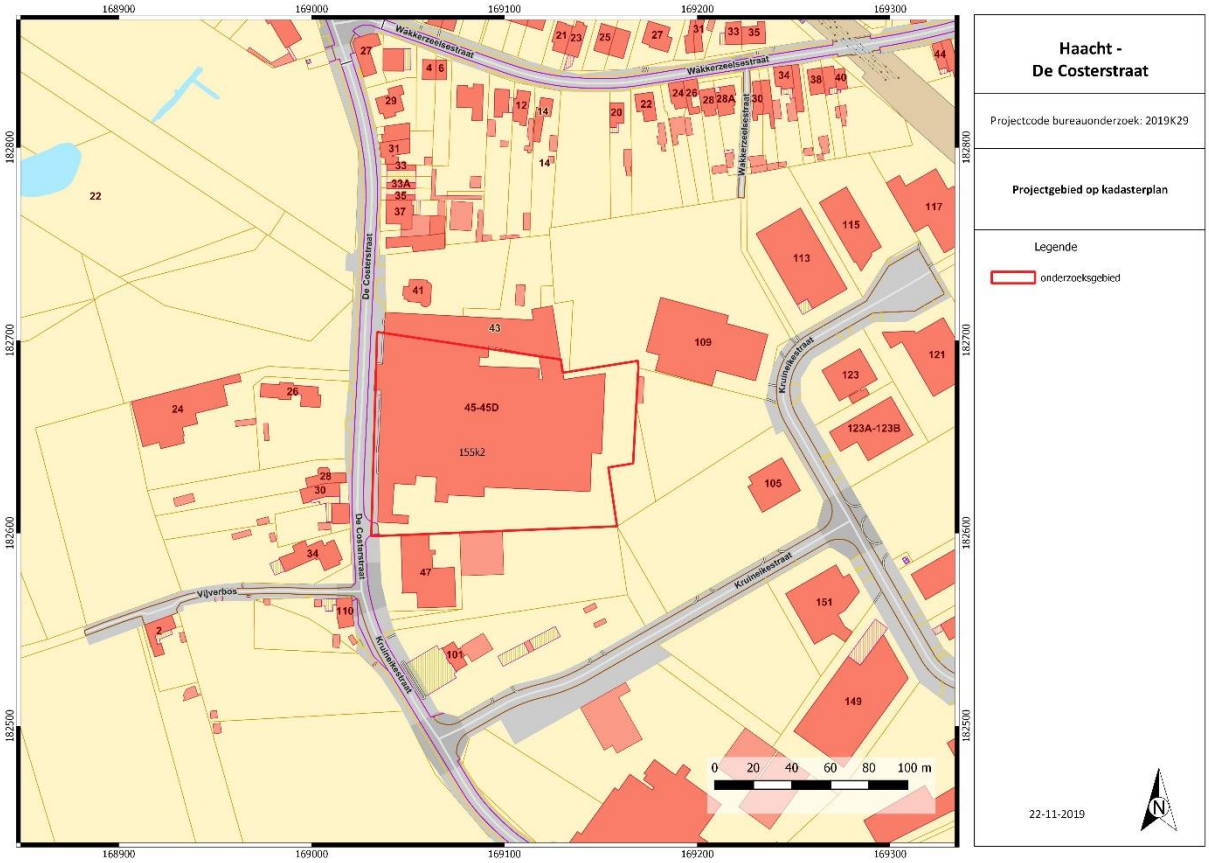

Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. © AGIV s.d.

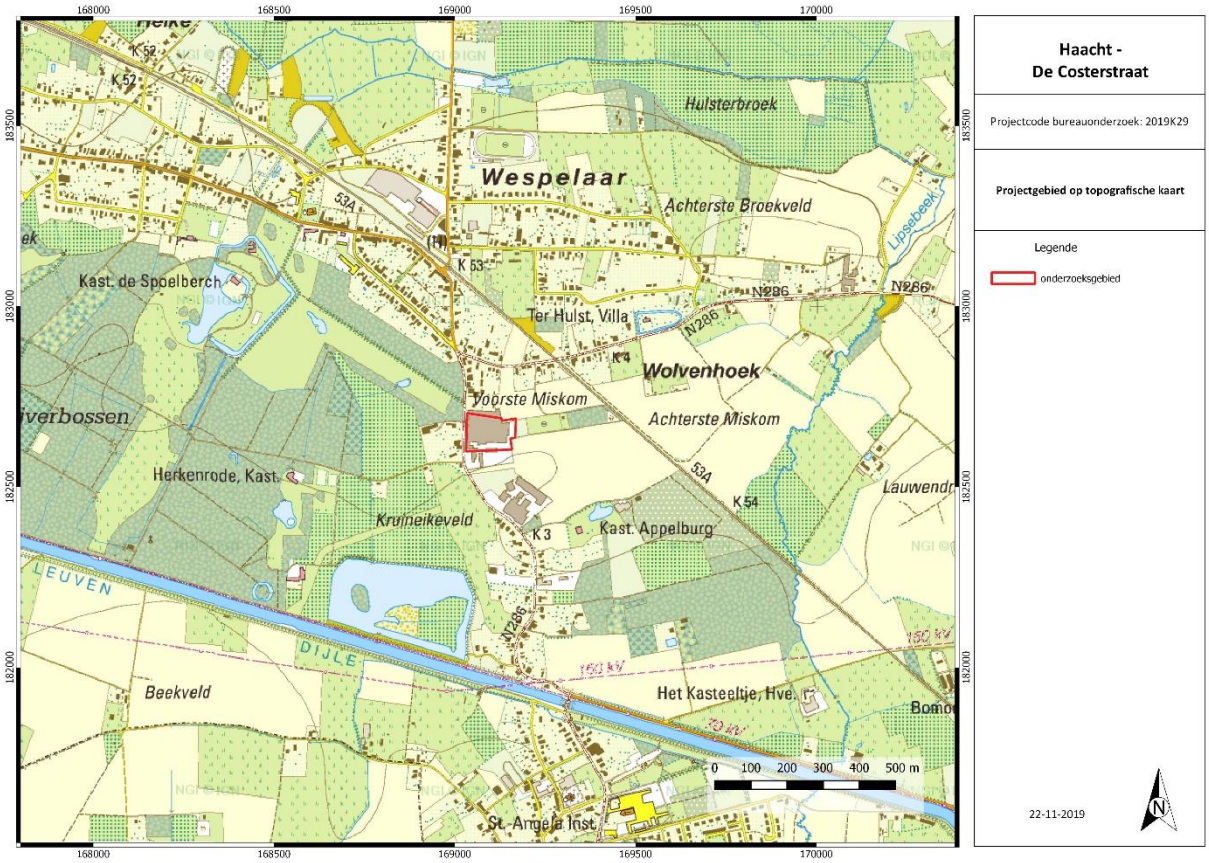

Figuur 3: Topografische kaart met aanduiding projectgebied. © NGI 2019

Naam van alle betrokken actoren: Annika Devroe (erkende archeoloog, veldwerkleider met ervaring in archeologisch bureauonderzoek)

Naam van alle personen buiten het project die geraadpleegd werden: HAGOK- Haachtse Geschied- en Oudheidkundige Kring vzw.

2.1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT

Het bureauonderzoek heeft tot doel om zonder ingreep in de bodem maar op basis van de bestaande informatie (landschappelijk, historisch, archeologisch) na te gaan in hoeverre er archeologische resten aanwezig kunnen zijn binnen de grenzen van het projectgebied. Er wordt een beschrijving gemaakt van de geplande werken waarvoor een vergunning wordt aangevraagd, van de uitvoeringswijze ervan en van de impact op het bodemarchief.

Volgende onderzoeksvragen worden in dit bureauonderzoek (Verslag van Resultaten) behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen (landschappelijk, historisch, archeologisch) over het archeologische potentieel van het terrein?
- In welke zones is verder vervolgonderzoek noodzakelijk indien archeologisch erfgoed potentieel aanwezig is en bedreigd wordt ten gevolge van de geplande ingrepen?

Op basis van de resultaten wordt een gemotiveerd advies verleend of er al dan niet verder archeologisch vooronderzoek moet uitgevoerd worden, inclusief de methodiek daarvoor. Deze wordt beschreven en uitgewerkt in het Programma van Maatregelen.

Er zijn geen randvoorwaarden.

2.1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE

Voor het landschappelijk, geografisch kader en geologisch kader werden de nodige gegevens opgezocht via de website van DOV Vlaanderen[1] en Geopunt Vlaanderen[2]. Er werd beroep gedaan op de topografische kaart, het digitaal hoogtemodel, de tertiair geologische kaart, de quartair geologische kaart en de bodemkaart van België. Tenslotte werden de bodemerosiekaart en de bodembedekkingskaart geraadpleegd.

Voor de historische beschrijving zal voornamelijk gebruik gemaakt worden van cartografische bronnen. Het gaat hierbij om de Ferrariskaart, Atlas der Buurtwegen, Poppkaart en de topografische kaart van Vandermaelen. Er werd gebruik gemaakt van de gegeorefereerde kaarten van Geopunt Vlaanderen[3]. Op de website van Cartesius werden de historische topografische kaarten van de 19de en 20ste eeuw geraadpleegd en afgebeeld waar relevant[4]. Het cartografisch materiaal is indien nodig gegeorefereerd. Op Geopunt Vlaanderen zijn de verschillende beschikbare reeksen luchtfoto's bekeken en toegevoegd indien relevant.

Voor het archeologisch kader werd de Centrale Archeologische Inventaris geraadpleegd[5]. De meest relevante archeologische vondstlocaties in de nabije omgeving worden besproken. Relevante literatuur waarnaar verwezen wordt in de CAI werd eveneens geraadpleegd.

In de synthese zullen de verschillende gegevens uit het onderzoek aan elkaar gelinkt worden om zo de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Op basis van al deze gegevens zal bepaald worden of bijkomend onderzoek nodig is of niet.

[1] https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/bodemloketten.html.
[2] http://www.geopunt.be/
[3] http://www.geopunt.be/
[4] http://cartesius.be/CartesiusPortal/
[5] http://cai.onroerenderfgoed.be/

2.2. ASSESSMENTRAPPORT

2.2.1. HUIDIGE TOESTAND

Het projectgebied is gelegen ten zuiden van het centrum van Wespelaar (gemeente Haacht, Vlaams-Brabant) aan de oostzijde van de De Costerstraat. Het plangebied is volledig bebouwd met een industrieel gebouw (magazijn, productiehallen en kantoorgebouwen) en verder is de zone ook deels verhard. In de omgeving zijn er verschillende industriële gebouwen, met name ten oosten van het projectgebied. Aan de overzijde van de straat (ten westen) bevinden zich braakliggende gronden en woonhuizen.

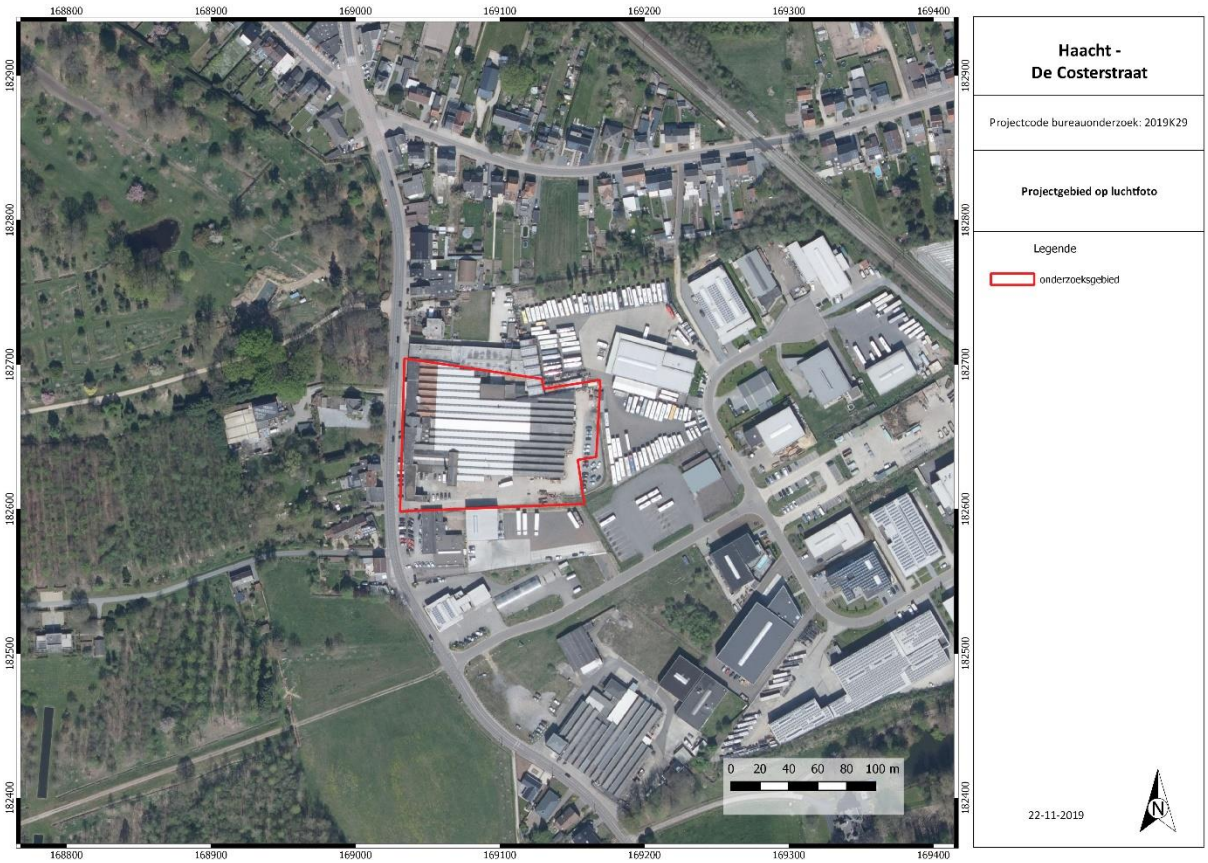

Figuur 4: Meest recente luchtfoto met aanduiding van het projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

2.2.2. GEPLANDE WERKEN (ZIE BIJLAGE)

Aan de straatzijde worden het bestaand gebouw met hellend dak en het kopgebouw afgebroken (ca. 880 m²). De huidige bebouwing is gebouwd op funderingsplaten (8-15 cm dik) met funderingsmassieven (sleuven en putten) die op een diepte van 1 m -mv zijn aangebracht. Er is een onderkeldering aanwezig ter hoogte van de oude conciërgewoning dewelke eveneens wordt afgebroken (zone tussen gebouw 2 en gebouw 3). Er wordt op deze manier een doorgang gemaakt voor voetgangers (tussen gebouw 2 en 3) en voor voertuigen (rechts van gebouw 1). Ter hoogte van het afgebroken gebouw, rechts van gebouw 2, wordt een nieuwbouw opgericht (gebouw 1) dat aansluit bij gebouw 2 en een functie krijgt als KMO. Deze is 125 m² groot. De fundering zal gebeuren op funderingsbalken tot 1 m diepte.

Gebouw 2 blijft behouden en wordt verbouwd tot kantoorruimte zonder bijkomende impact op de bodem.

Gebouw 3 wordt verbouwd tot KMO. De betonnen vloerplaat wordt vervangen. De fundering wordt een algemene funderingsplaat op volle grond. Voor het verwijderen van de vloerplaat voorziet men een bodemingreep van 40 cm.

De bestaande buitenaanleg, voornamelijk beton met minimale geasfalteerde herstellingen en langsheen de perceelsgrens grint, wordt vernieuwd. Het gaat om niet waterdoorlaatbare beton, waterdoorlaatbare klinkers, niet waterdoorlaatbare klinkers en KWS. Hierbij zal men ca. 60 cm diep graven. 740 m² van deze verharding bevindt zich ter hoogte van de af te breken gebouwen, 2770 m² betreft vervanging van de bestaande verharding.

Tussen de productie en kantoren worden buffertanks en een hemelwaterput voorzien. Hier zal men 4 m diep graven.

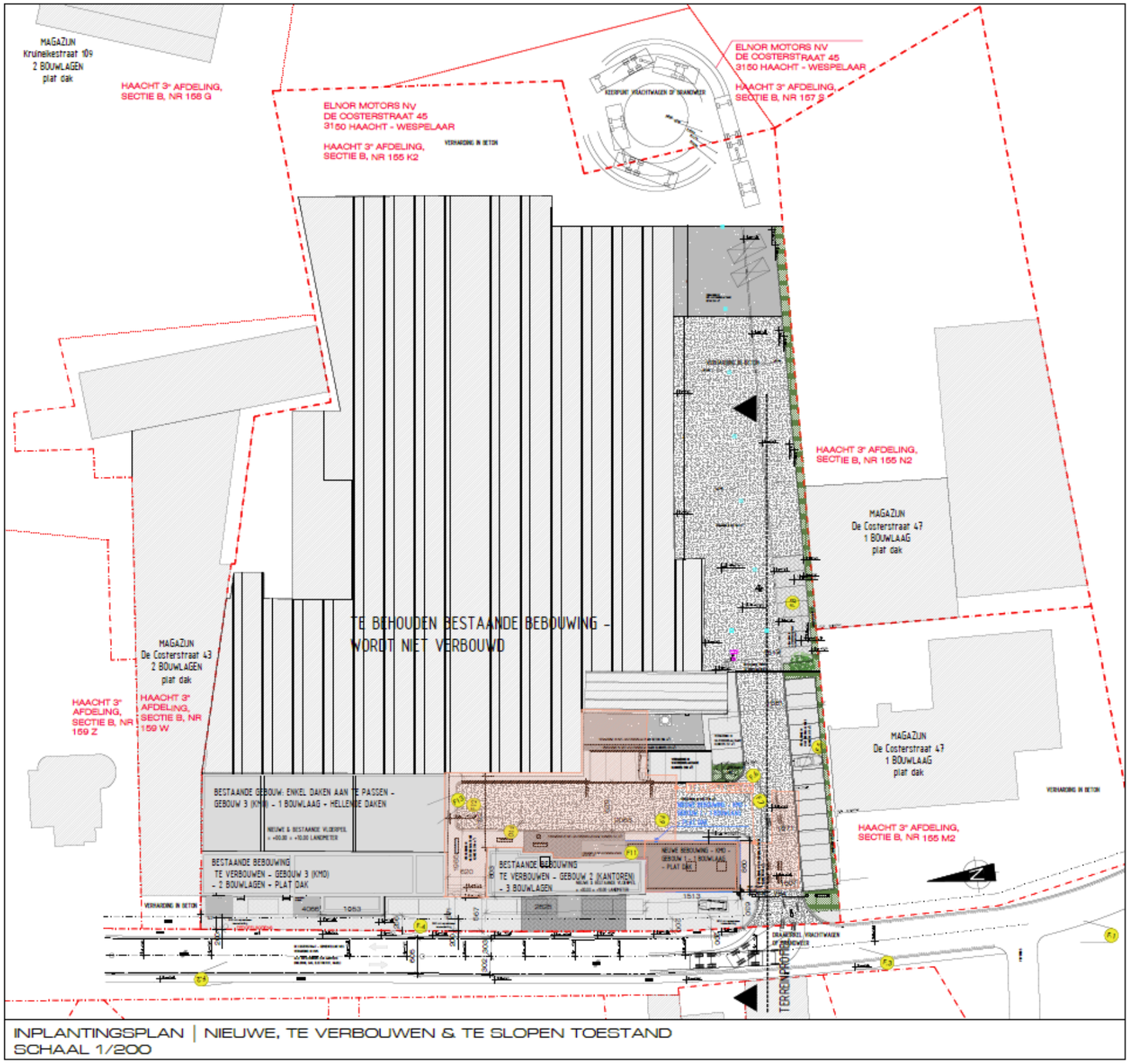

Figuur 5: Inplantingsplan te slopen en nieuwe toestand.

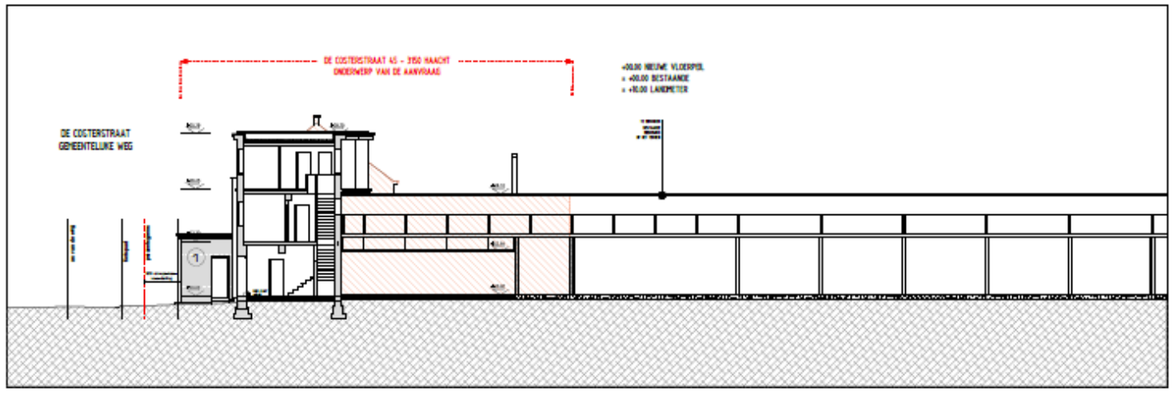

SNEDE D-D'| BESTAANDE TOESTAND
SCHAAL 1/100

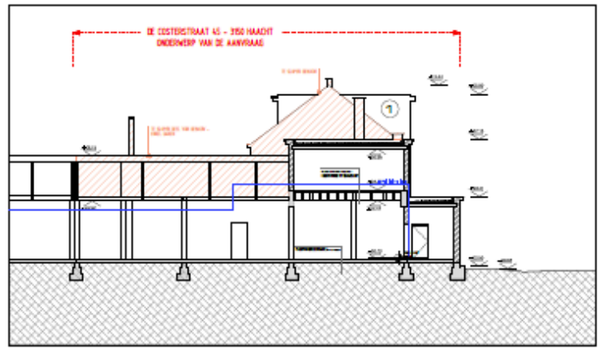

SNEDE E-E'| BESTAANDE TOESTAND
SCHAAL 1/100

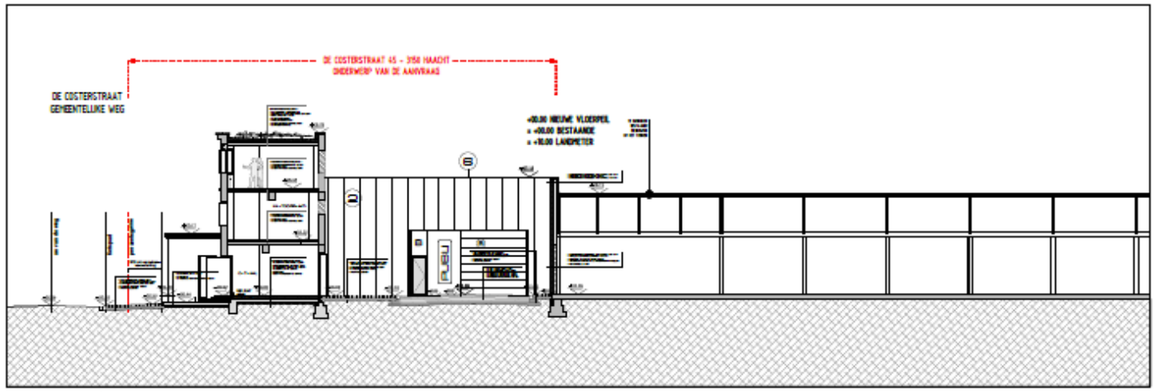

SNEDE D-D'| NIEUWE TOESTAND
SCHAAL 1/100

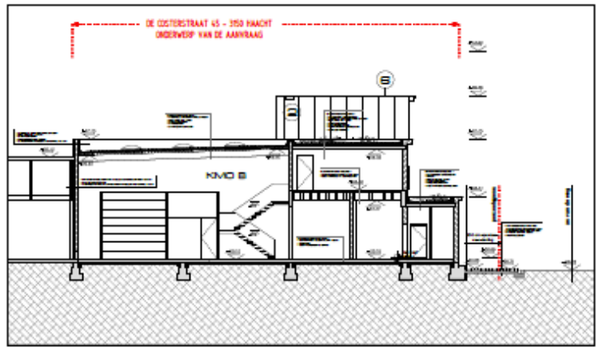

SNEDE E-E'| NIEUWE TOESTAND
SCHAAL 1/100

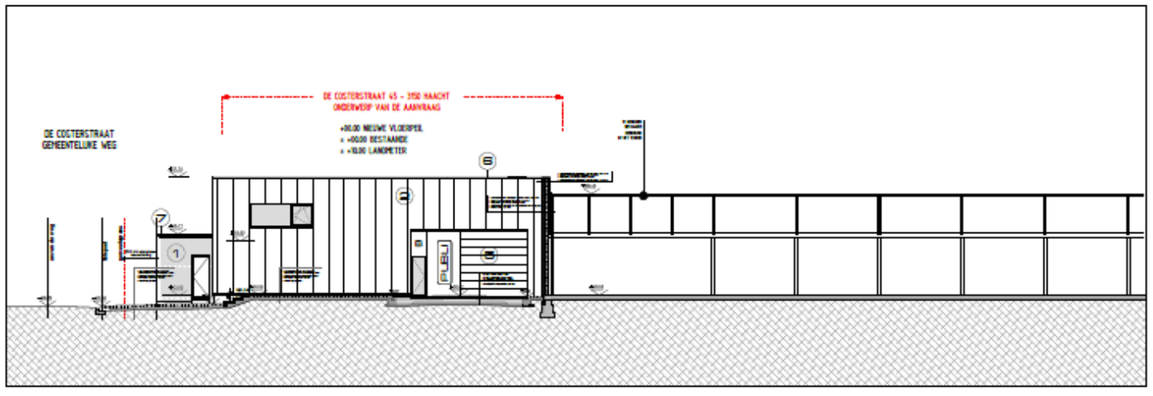

SNEDE F-F'| NIEUWE TOESTAND
SCHAAL 1/100

Figuur 6: Snedes bestaande en nieuwe toestand.

2.2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING

Het projectgebied stijgt in noordelijke richting en varieert algemeen tussen 13 en 14,2 m TAW. In ruimer kader is het terrein gelegen tussen de Dijlevallei, in het oosten en noorden, en de hoger gelegen Leemstreek in het zuiden. Het maakt deel uit van de steilrand tussen Laag-België (noorden) en Midden-België (zuiden). Deze steilrand maakt op zich dan weer deel uit van de glacis van Okkerzeel.[6] Op 600 m ten zuiden van het plangebied ligt het kanaal Leuven-Dijle terwijl verschillende waterlopen in de nabijheid van het plangebied richting de Dijle stromen. Op 750 m ten oosten loopt de Lipsebeek, op 1,2 km ten westen de Bosveldbeek en op 950 m ten noorden de Leibeek.

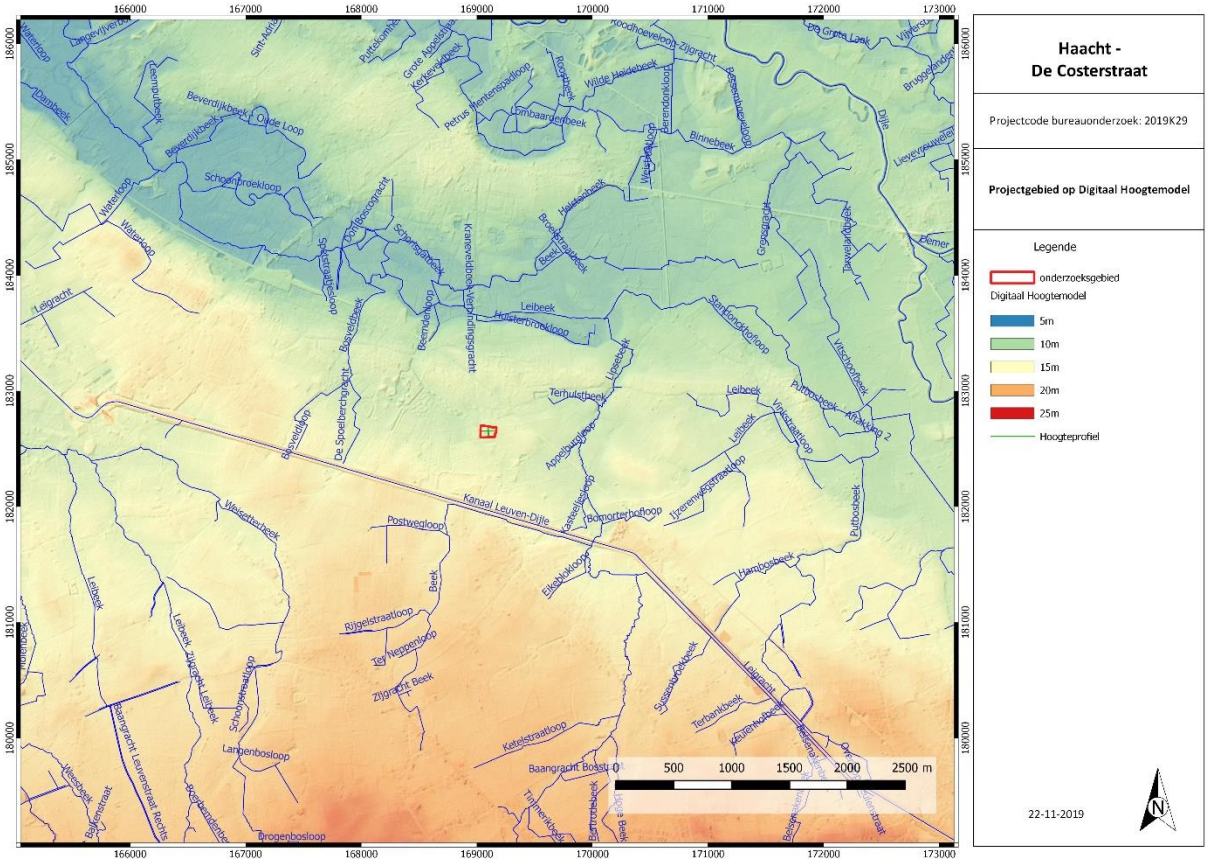

Figuur 7: Digitaal Hoogtemodel met aanduiding plangebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

[6] Bogemans 2007: 4.

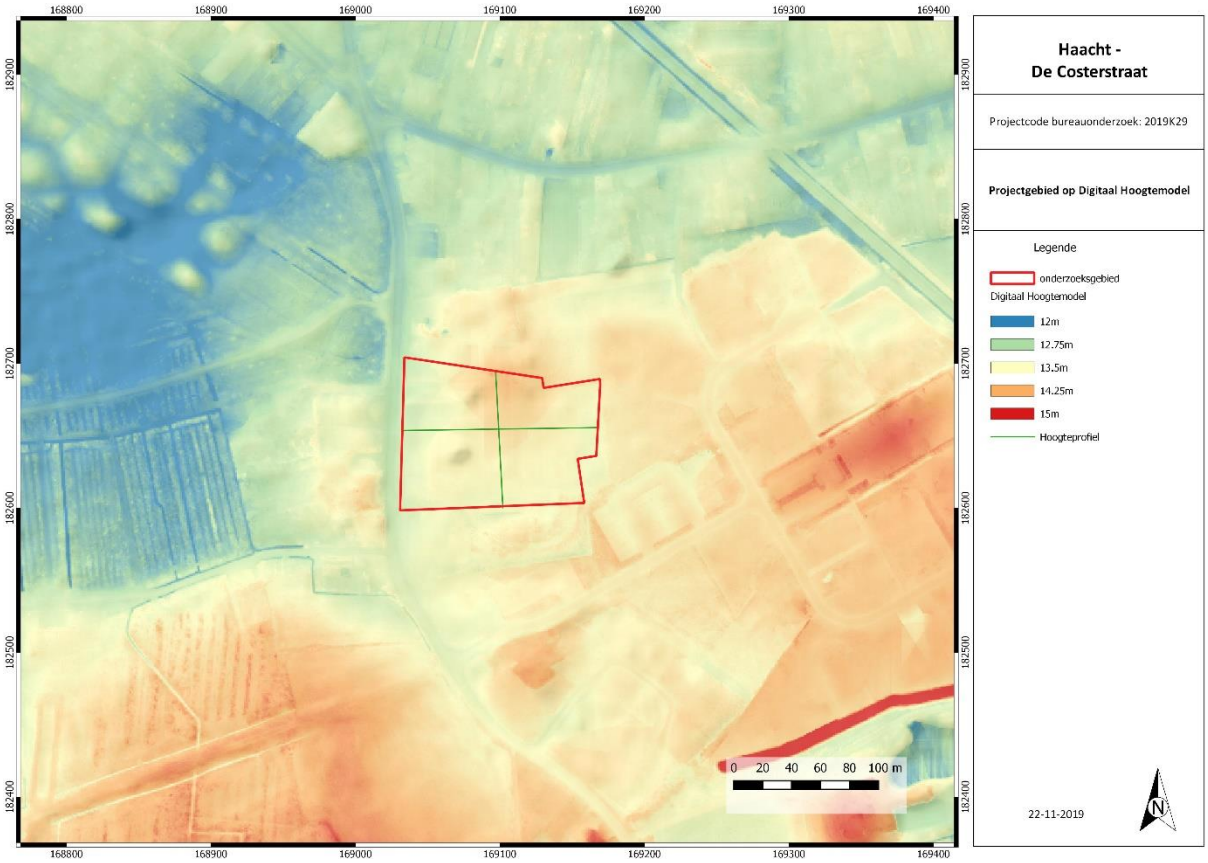

Figuur 8: Digitaal Hoogtemodel met aanduiding plangebied, detail. © Geopunt Vlaanderen s.d.

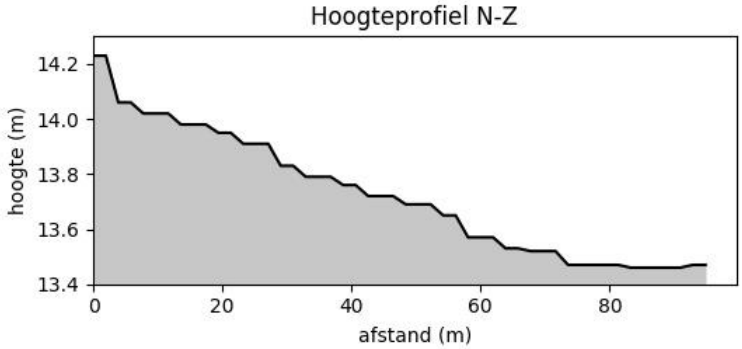

Figuur 9: Hoogteprofiel noord-zuid. © Geopunt Vlaanderen s.d.

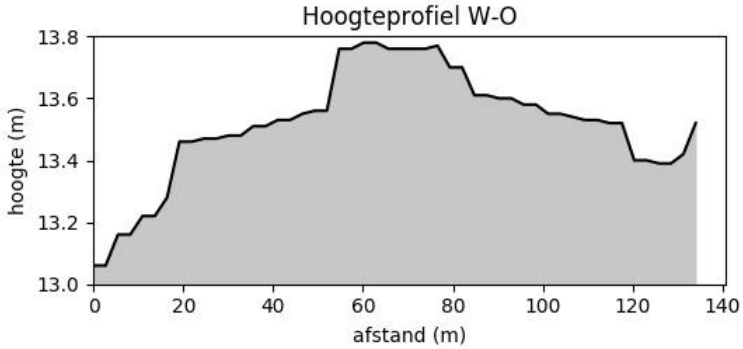

Figuur 10: Hoogteprofiel west-oost. © Geopunt Vlaanderen s.d.

Het plangebied is gelegen in een zone die op de bodemkaart langsheen de wegen gekarteerd staat als bebouwde zone (OB). Oostelijk daarvan is de zone aangeduid als Ahc-bodem. In het projectgebied en in de nabije omgeving komen volgende bodemtypes voor:

Ahc: Natte leembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont
Deze natte stuwwatergronden hebben een donker bruingrijze bouwvoor en roestvlekken in het benedengedeelte. De overgang naar de textuur B is bleekbruin tot grijsgeel met sterke roestvlekken. De textuur B is roestig met duidelijke roestige degradatievlekken. Te nat in de winter en sterk uitdrogend in de zomer zijn deze bodems weinig geschikt voor akkerbouw. Voor weiland is Aha beter geschikt.

Ldc: Matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont
De Lda en Ldc series zijn matig natte, matig gleyige zandleemgronden met donker grijsbruine bouwvoor. Onder de Ap komt een bleekbruin uitgeloogde horizont voor die aan de contactzone met de textuur B zwakke roestverschijnselen vertoont. De textuur B is gaaf maar met roest gevlekt bij Ada; bij Ldc is de textuur B verbrokkeld, sterk gevlekt en door oxydo-reductieverschijnselen met bruinrode en grijze vlekken doorweven. Soms wordt het materiaal zwaarder of zandiger in de diepte. Heel dikwijls komt op wisselende diepte het Tertiair substraat voor. Boven het klei- of klei-zandsubstraat komt veelal een roestige band voor ten gevolge van het stagnerend water. Roestverschijnselen beginnen globaal in het bovenste deel van de textuur B. Deze bodems zijn te nat in de winter, blijven lang fris in de lente en zijn algemeen goed vochthoudend in de zomer. Rationeel gebruik als akkerland vereist drainering. Beide series zijn goede akkerlandgronden, mits drainering geschikt voor alle teelten. Ze zijn zeer geschikt voor weiland. Ldc is iets minder gunstig dan Lda.

Lec: Natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont
Deze serie bestaat uit hydromorfe sterk gleyige, natte grondwatergronden. Onder de humeuze, bruingrijze humeuze bovengrond met roestverschijnselen komt een lichter gekleurde overgangshorizont voor van 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B is sterk gevlekt en begint op 40-50 cm. De reductiehorizont, blauwgrijs begint vanaf 80 cm. Qua waterhuishouding en landbouwkundige geschiktheid zijn deze gronden te nat in de winter maar zij vertonen een gunstige vochttoestand in de zomer. Voor akkerteelten is drainage noodzakelijk. De bodems zijn specifiek geschikt voor grasland, enkel na rationele drainage kan de verbouwing van akkerlandteelten overwogen worden en in dit geval is men beperkt tot zomergewassen.

Pcm: Matig droge licht zandleembodem met dikke antropogene humus A horizont
Bij deze plaggenbodems is de humeuze bovengrond meer dan 60 cm dik. Tussen het humeus dek van de Postpodzol en de verbrokkelde Podzol B komt een bruinachtig overgangshorizont voor; bij de plaggenbodem rust het dik humeuze dek, meestal onmiddellijk op een Podzol B. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm. De waterhuishouding is gunstig. Het zijn goede bodems voor alle gewassen, specifiek goed geschikt voor extensieve groenteteelt (tomaten, prei, selder, kolen, asperges).

Pdm: Matig natte licht zandleembodem met dikke antropogene humus A horizont
Deze matig natte plaggenbodems hebben een diepe humeuze bovengrond (minstens 60 cm). De bovengrond rust op een sterk gegleyificeerde ondergrond met, soms een bedolven Podzol, maar veelal een weinig duidelijke profielontwikkeling. De roestverschijnselen, die tussen 40 en 60 cm beginnen, zijn niet altijd duidelijk waar te nemen in het humeus materiaal. Pdm is nat tijdens de winter en het voorjaar. In de zomer blijft hij voldoende vochthoudend. Rationeel gebruik als akkerland vereist drainering. De bodem, indien goed gedraineerd, is zeer geschikt voor landbouwteelten en groenten.

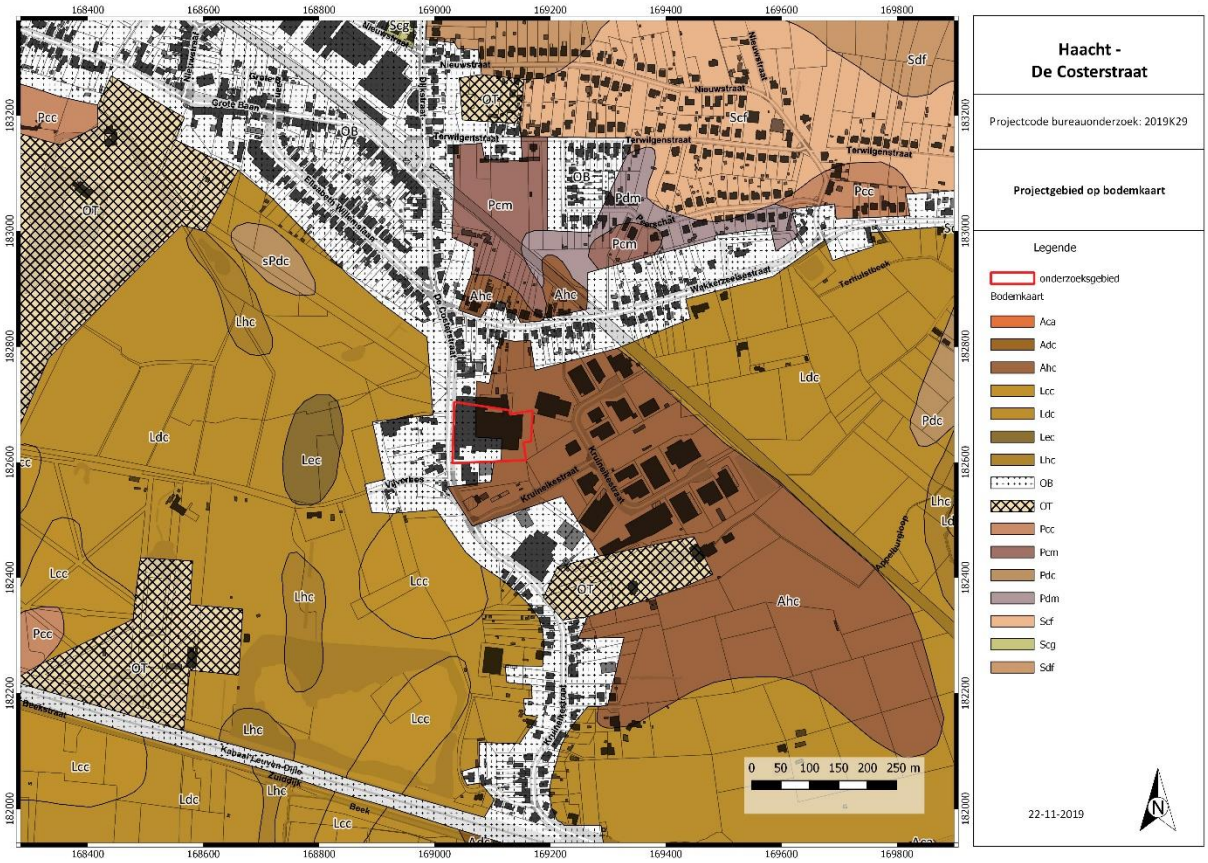

Figuur 11: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied. © DOV s.d.

De afzettingen van tertiaire ouderdom bestaan uit de Formatie van Maldegem. Het projectgebied is gelegen in een zone waar de ondergrond meer specifiek bestaat uit het Lid van Ursel. Op basis van geologische boringen in de nabijheid bevindt de top van het tertiaire niveau op een diepte van ca. 4m -mv. De sedimenten bestaan uit grijsblauwe tot blauwe klei.[7]

[7] Zie geologische boring B186, gelegen ten oosten van de De Costerstraat 47, op perceel 155N2, het perceel ten zuiden van het plangebied.

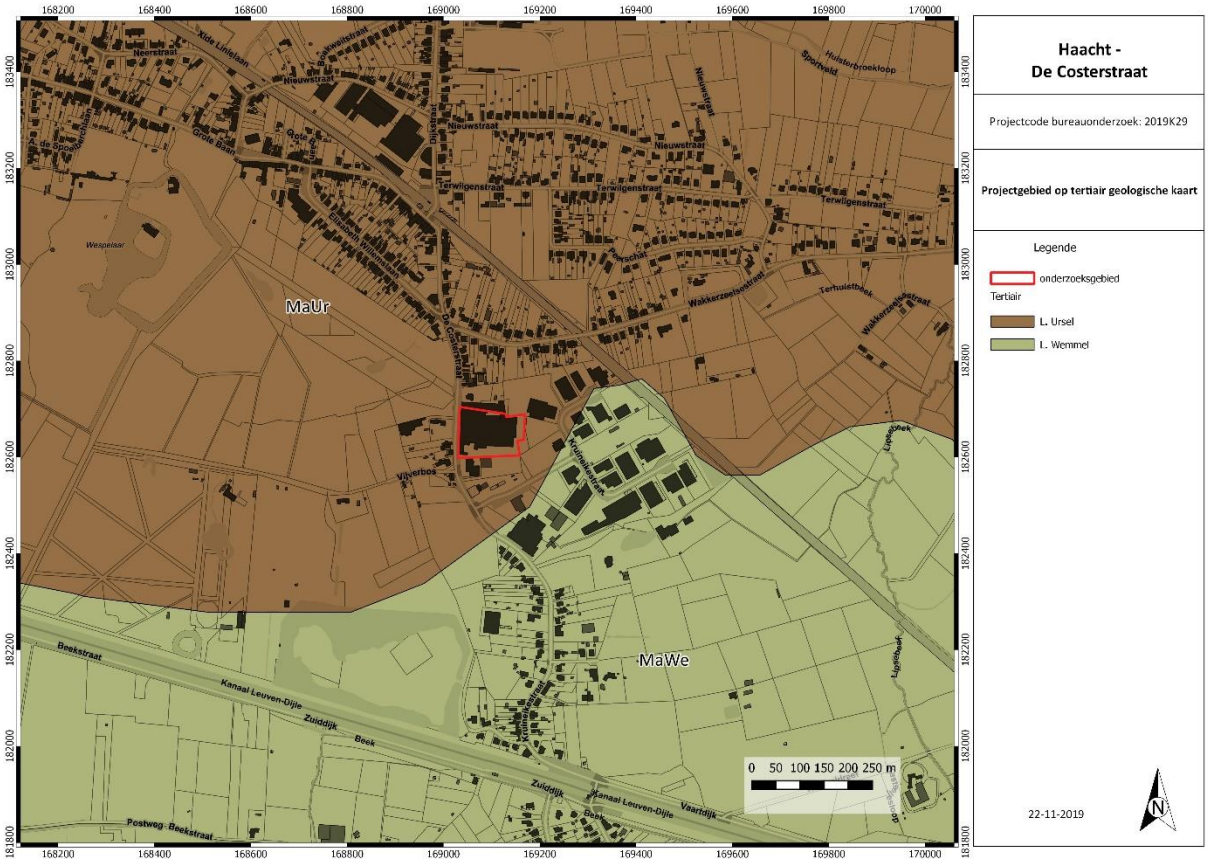

Figuur 12: Tertiair geologische kaart met aanduiding projectgebied. © DOV s.d.

De tertiaire afzettingen werden tijdens het Saaliaan (midden-pleistoceen) afgedekt met fluviatiele sedimenten. Tijdens de laatste ijstijd (weichseliaan/laat-pleistoceen) werd het gebied vervolgens afgedekt met eolische sedimenten en/of hellingssedimenten uit het quartair.

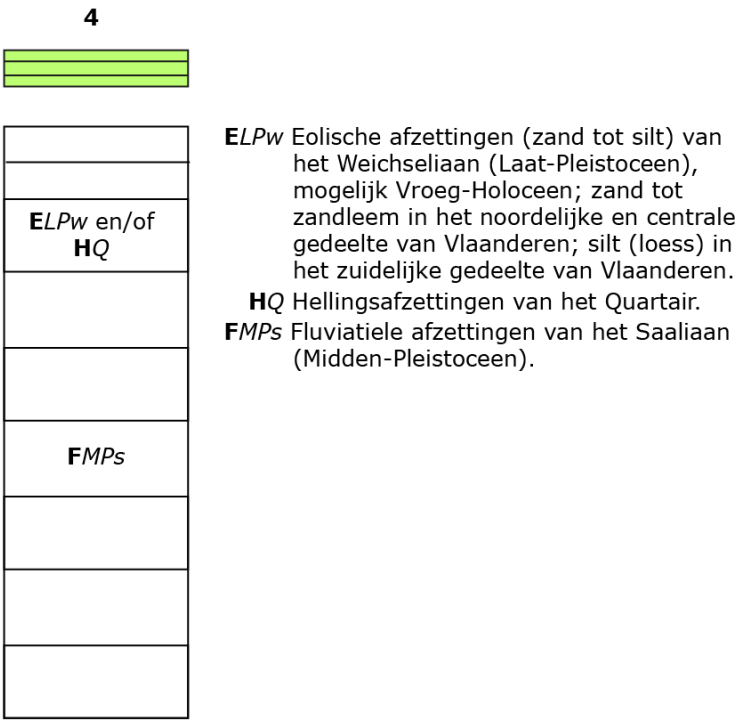

Figuur 13: Uitleg quartairgeologisch bodemtype 4. © DOV s.d.

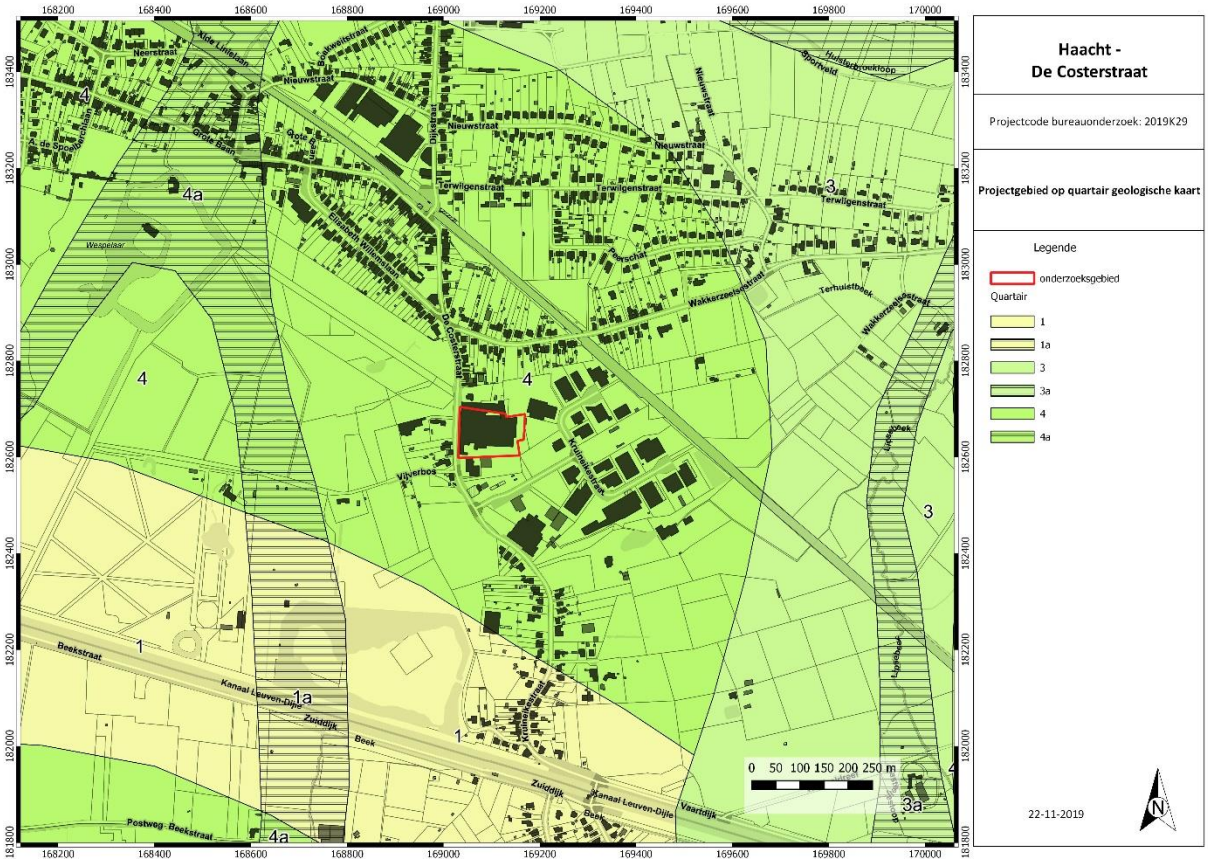

Figuur 14: Quartair geologische kaart met aanduiding projectgebied. © DOV s.d.

De potentiële bodemerosie op het onderzoeksgebied werd niet gekarteerd.

Figuur 15: Bodemerosiekaart met aanduiding projectgebied. © DOV s.d.

2.2.4. HISTORISCHE BESCHRIJVING[8]

Over de geschiedenis van Wespelaar is weinig geweten. De naam Wespelaar, in 1154 vermeld als 'Wispelar', zou een samenstelling zijn van 'Wisapa' en laar en 'laar aan de weidebeek' betekenen. Volgens Van Dale betekent laar broekland of drassig land of een open plek in het bos. Het is in ieder geval zo dat twee van de oudste sites in het dorp, het kasteeldomein de Spoelberch (13de eeuw) en de pastorie (minimaal 16de eeuw), omgracht zijn en gevoed worden door dezelfde beek, die in het noorden uitmondt in de Leibeek op de grens met Haacht.

Het dorp zou mogelijk ontstaan zijn op de kruising van de baan van Mechelen naar Leuven en de Aarschotsebaan. Dit zou een strategisch punt uit de hoge Middeleeuwen geweest zijn. De parochie kwam tot stand in de 9de eeuw.

Wespelaar behoudt uitzonderlijk goed de blokverkaveling van het Karolingische laar. Op basis van de Popp-kaart bestaat de structuur van het dorp uit vier grote blokken, die rond het kruispunt van de Grote Baan en de Nieuwstraat geschikt zijn: het 'kerkblok' ten noordoosten, het 'kouterblok' ten zuidoosten, het 'kasteelblok' ten zuidwesten en het 'dorpsblok' ten noordwesten. Het kasteelelement is door zijn oppervlakte in deze configuratie overheersend, wat ook vandaag nog het geval is. Het kasteeldomein de Spoelberch en de parochiekerk Sint-Hubertus en Sint-Lucia, verbonden door een dreef, liggen tegenover elkaar aan de 'plaetse' en zijn de twee- voor zover momenteel bekend- oudste sites van het dorp. Deze kenmerkende indeling maakt Wespelaar tot een kasteeldorp. Kasteeldomein en kerk worden beide voor het eerst vermeld in de 13de eeuw.

Vermeldenswaardig is verder dat Wespelaar tijdens het Ancien Régime een meierij was, waarbij de meier de dorpsheer in het dagelijkse bestuur van het dorp vertegenwoordigde.

De dorpsstructuur uit de eerste helft van de 18de eeuw, met vrij veel open ruimte in het centrum en de toenmalige afbakening van de bebouwing is bekend van verschillende 18de-eeuwse kaarten en is nog zeer goed herkenbaar op het primitief kadasterplan. In 1784 werd het kasteeldomein verkocht.

Kasteelheer Jean-Joseph Walckiers verkocht het kasteeldomein in 1796 aan de kapitaalkrachtige familie Artois van de gelijknamige Leuvense brouwerijen. De verkoop in 1796 was voorlopig de laatste in de geschiedenis van het domein, dat daarna door vererving in handen zou blijven van en bewoond zou worden door kasteelheren met een band met brouwerij Artois. De familie Artois werd opgevolgd door Albert Marnef (1840 tot 1868), Edmond Willems (1868-1895) en de familie de Spoelberch (1895 - nu).

Hoewel de spoorlijn Mechelen-Leuven -aangelegd in 1837- de dorpskern spaarde, was de aanleg ervan waarschijnlijk de oorzaak dat het dorp zich in oostelijke richting langs de Grote Baan begon te ontwikkelen. Het dorp was in het midden van de 19de eeuw een volledig agrarisch gerichte gemeente, bevolkt door keuterboertjes die vaak een nevenactiviteit moesten uitoefenen om het hoofd boven water te houden en niet zelden een beroep moesten doen op het Bureau van Weldadigheid.

Op het einde van de 19de eeuw zou het landbouwdorp Wespelaar stilaan beginnen veranderen. In 1898 wordt een conservenfabriek gebouwd naast het station en die tot in de jaren 1970 voor werkgelegenheid zou zorgen. Vanaf het interbellum neemt de onderlinge betrokkenheid van kasteeldomein en dorp af. In 1924 wordt het kasteeldomein duidelijk fysiek afgescheiden van de dorpskom door de bouw van een poortgebouw en een muur, hoewel het door de hoge bomen in het park nu nog steeds dominant aanwezig is in de dorpskern.

[8] Uitgenomen indien anders vermeld: https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120602

Tussen de Tweede Wereldoorlog en het begin van de jaren 1960 wordt de dorpskom geleidelijk aan naadloos opgenomen in de lintbebouwing komende van Mechelen.

2.2.5. CARTOGRAFISCHE BRONNEN

Op de Villaretkaart (1745-1748) wordt het projectgebied weergegeven als landbouwgrond, ten oosten van de weg.

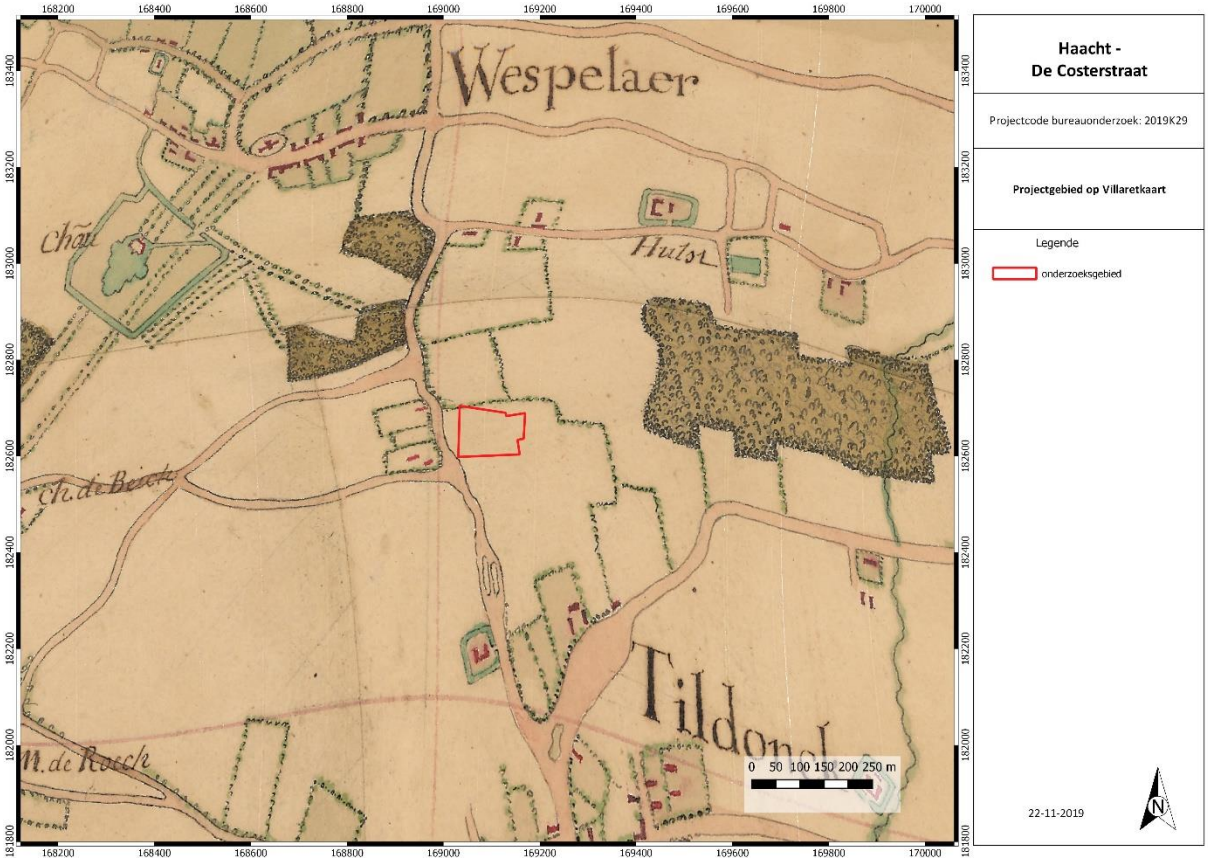

Figuur 16: Villaretkaart (1745-1748) met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

De Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik (1777), ook wel Ferrariskaart genoemd, geeft een gedetailleerd beeld van de Zuidelijke Nederlanden weer, net voor het begin van de industriële revolutie. Men vindt er de administratieve grenzen, de namen van parochies en gehuchten terug alsook een nauwkeurige weergave van het landschap. Op de kaart zijn gebouwen, wegen, waterlopen, vegetatietypes/landgebruik, opvallende reliëfverschillen (heuvels, duinen) en andere opvallende constructie-elementen in het landschap vastgelegd.

Volgens de Ferrariskaart bestaat het projectgebied uit landbouwgrond gelegen aan de straat die noordwaarts richting de Grote Baan/Ter Wilgenstraat liep, voordat het in de 19de eeuw doorsneden werd door de spoorweg. Naar het zuiden toe loopt de weg richting het kanaal. De bebouwing buiten Wespelaar is erg verspreid. De percelen zijn overal als akker in gebruik, met hier en daar lokaal drassige gronden.

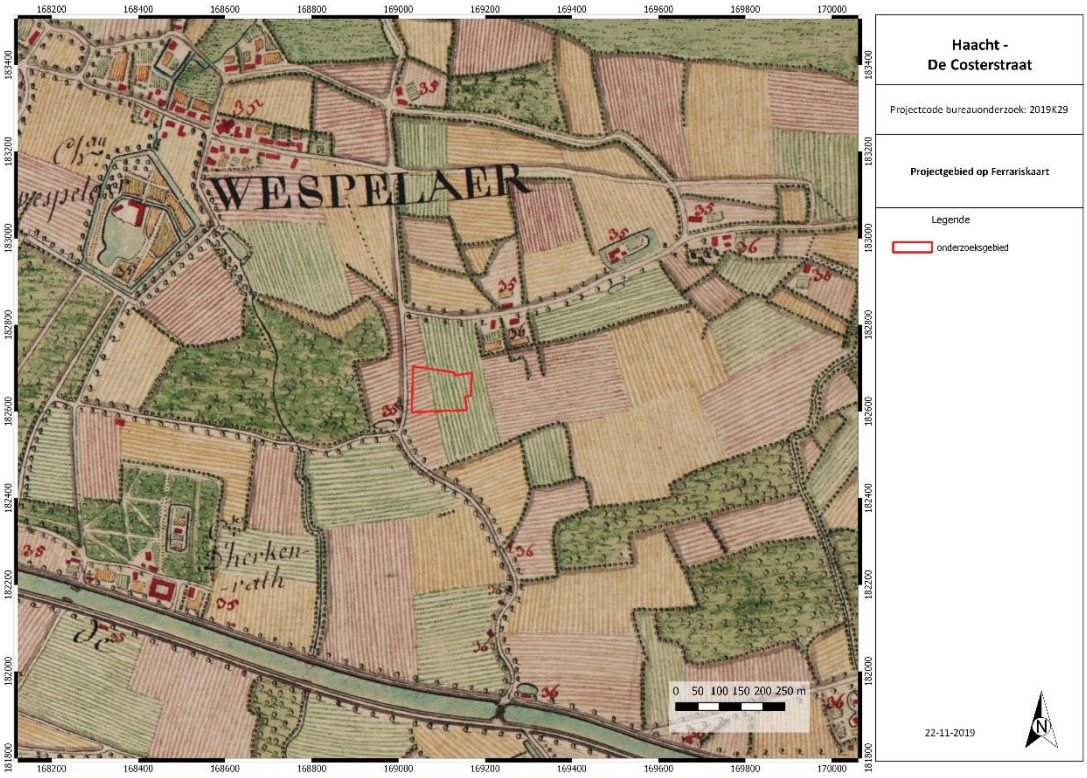

Figuur 17: Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het plangebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

De wetgever wilde in 1841 aanduiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. De Atlas der Buurtwegen is dus een inventarisatie van alle "openbare" wegen en "private wegen met openbare erfdienstbaarheid" waarbij dus een onderscheid gemaakt wordt in buurtwegen (chemins) en voetwegen (sentiers).

De Atlas der Buurtwegen uit 1841 toont aan dat het plangebied onbebouwd is. Vermoedelijk was het gebied nog in gebruik als akker. In het noordoosten is te zien dat de spoorweg reeds aangelegd is. Deze dateert uit 1837.

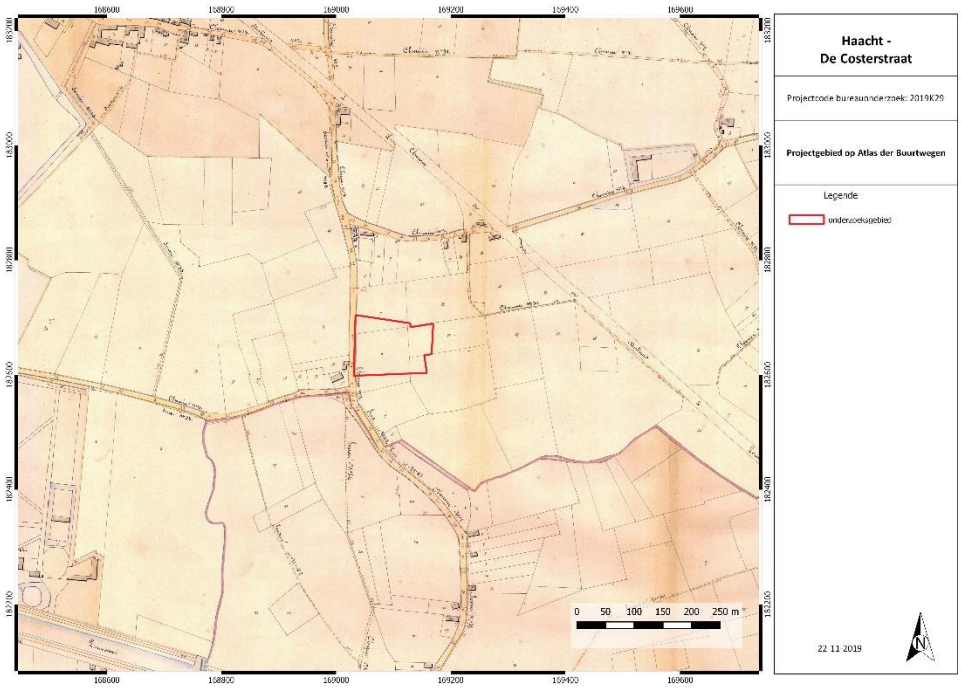

Figuur 18: Atlas der Buurtwegen (1841) met aanduiding van het plangebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

De kaart van Vandermaelen (1846-1854) geeft een meer veralgemeend beeld van de omgeving. Het projectgebied is nog steeds onbebouwd. Ook de bebouwing in de omgeving is zo goed als ongewijzigd ten opzichte van de vorige historische kaarten.

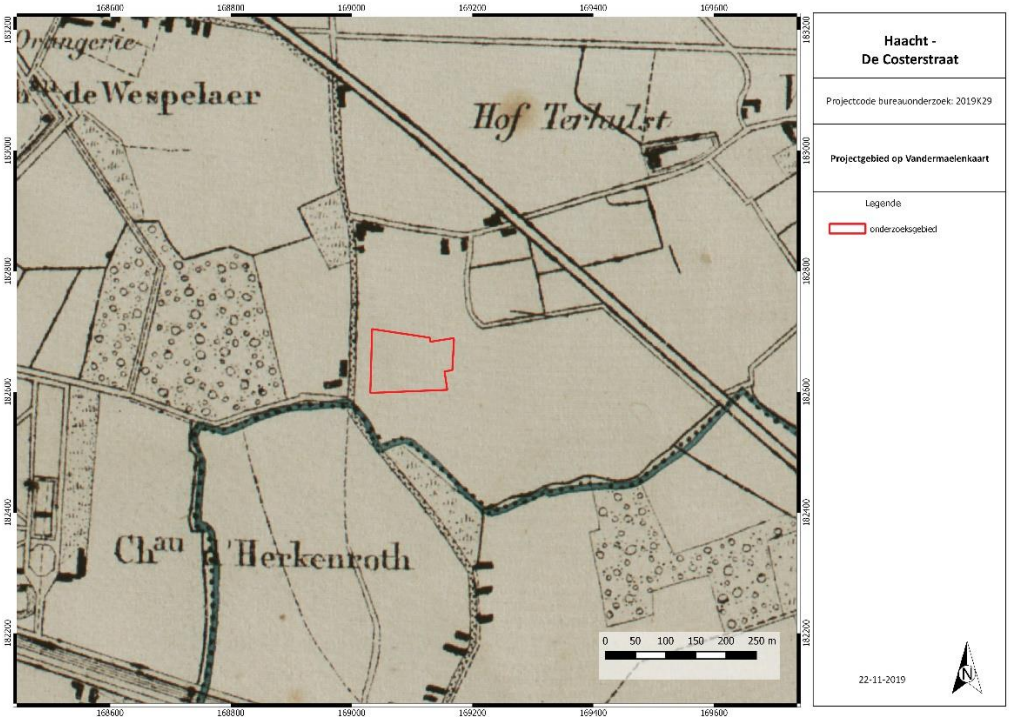

Figuur 19: Kaart van Vandermaelen met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

Op de kaart van Popp (1842-1879) is het plangebied te zien als een onbebouwd perceel. Net als op vorige kaarten zijn er weinig verschillen te zien in landgebruik en bebouwing. De De Costerstraat stond toen nog aangeduid als Kroon Eyckestraat.

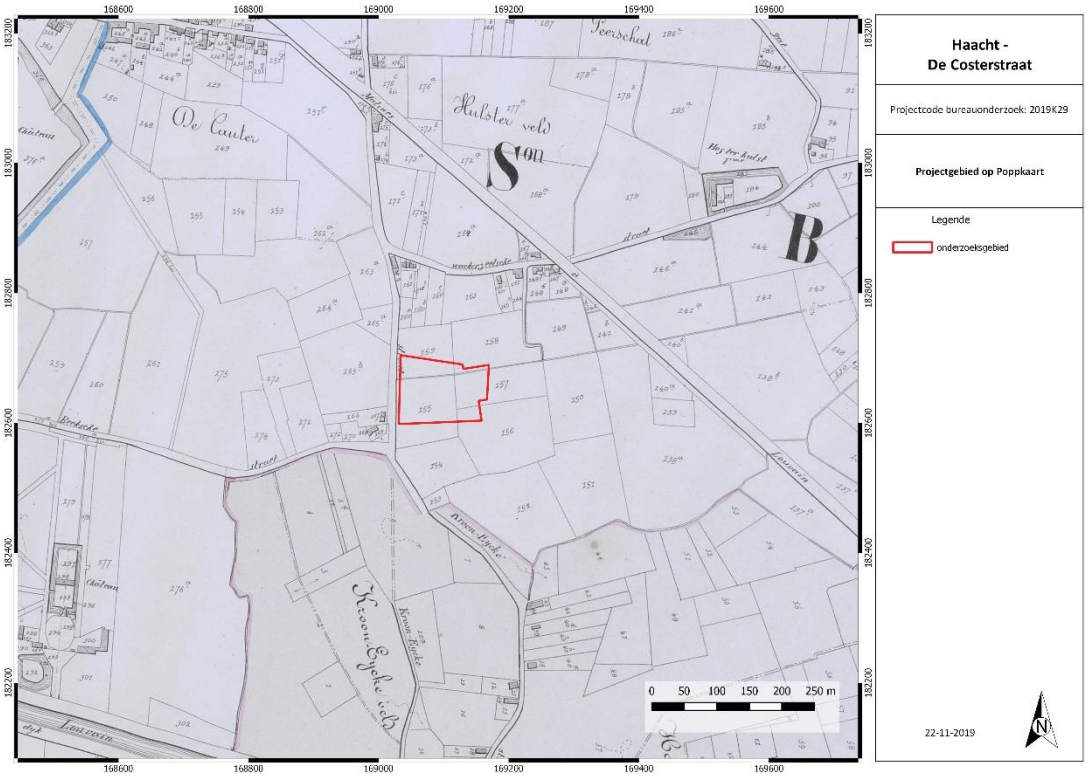

Figuur 20: Kaart van Popp met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

Op de onderstaande luchtfoto uit 1971 is te zien dat het huidige gebouw reeds aanwezig was op het plangebied. Dit was ook het geval op de topografische kaart uit 1963-1965 (niet afgebeeld). De bebouwing in Wespelaar is duidelijk sterk toegenomen. De omgeving van het plangebied bestaat met name uit akkers en bossen. Langsheen de De Costerstraat zijn wel verschillende bedrijven te zien.

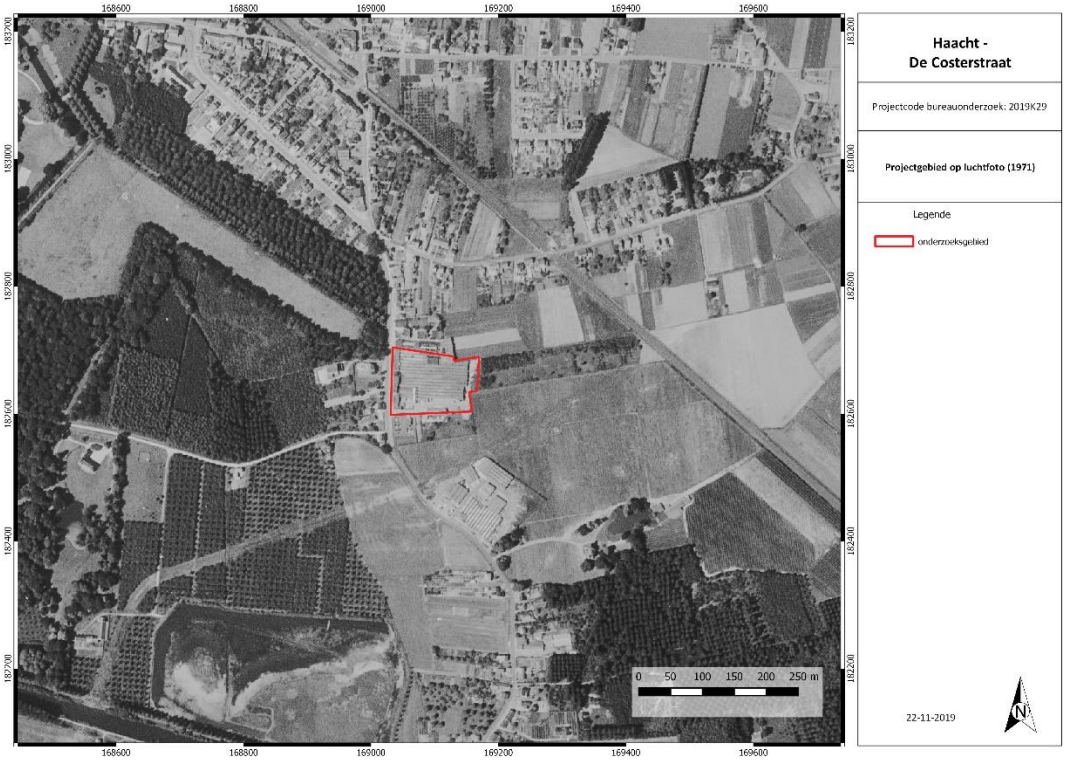

Figuur 21: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

De luchtfoto uit de periode 1979-1990 geeft een zelfde beeld voor wat het plangebied betreft. In de omgeving is de bebouwing licht toegenomen.

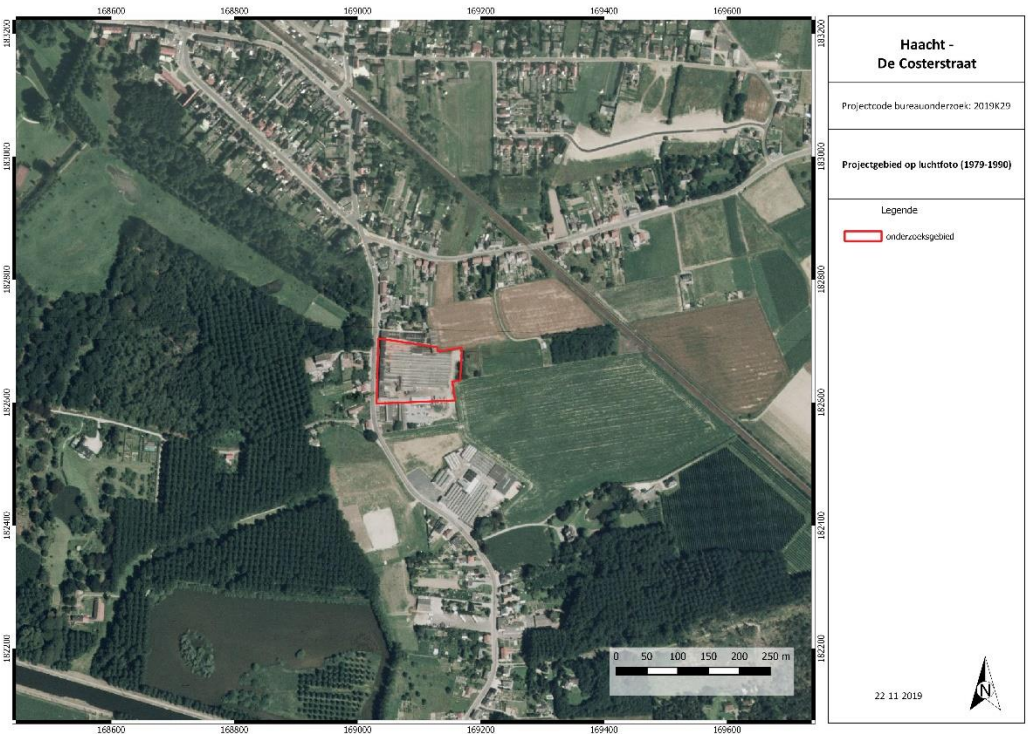

Figuur 22: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

Op de luchtfoto uit 2008-2011 is het plangebied te zien met dezelfde bebouwing als op voorgaande luchtfoto's. Enkel ten oosten van het plangebied is de oppervlakte aan bedrijventerrein sterk toegenomen.

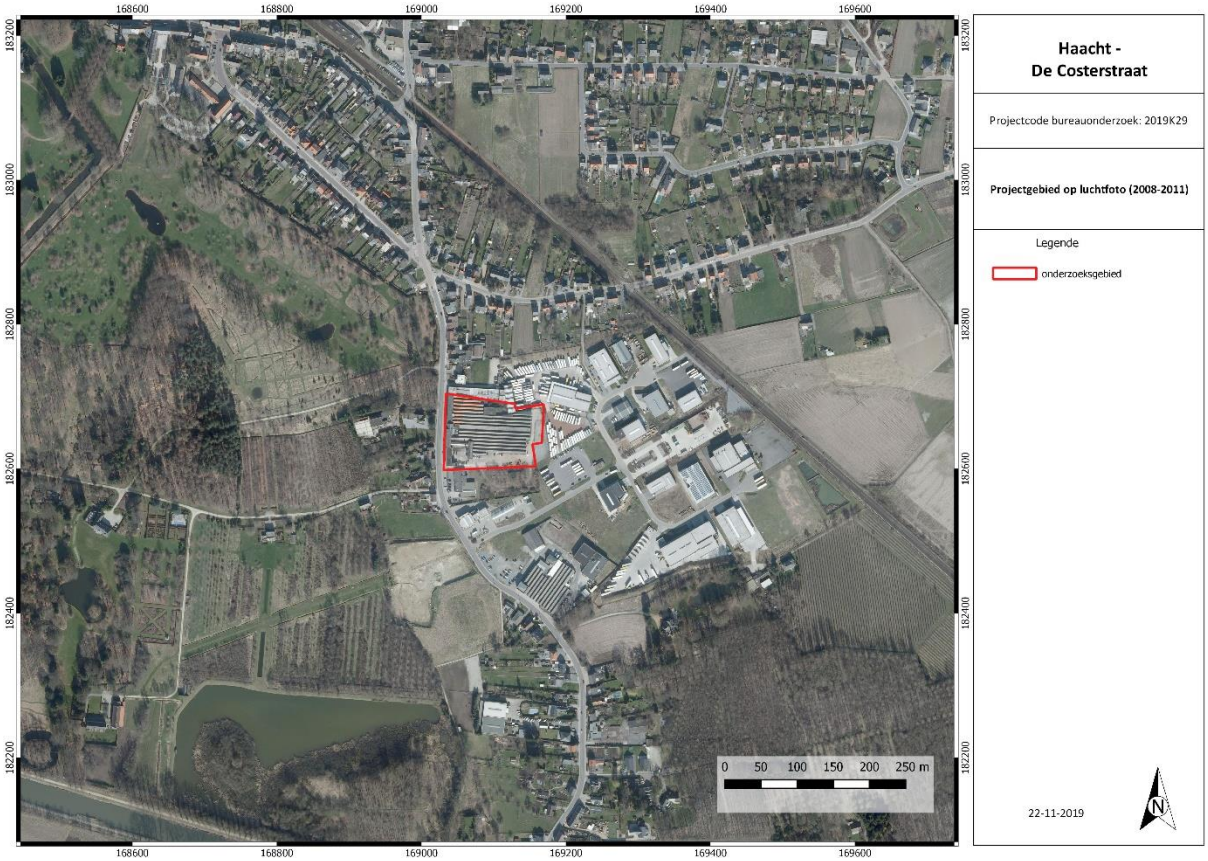

Figuur 23: Luchtfoto uit 2008-2011 met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

2.2.6. ARCHEOLOGISCH KADER

In de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) staan een groot aantal vondstlocaties aangeduid in de omgeving van het plangebied. De belangrijkste of meest representatieve worden hier chronologisch besproken.

Steentijd:

CAI-melding 320: Site Crooneyke Veld/Kruineikeveld: losse vondst van enkele verspreide lithische artefacten (datering algemeen in de steentijd)

CAI-melding 368: Site Kouesbroek: losse vondst lithisch materiaal (steentijd, onbepaald).

Metaaltijden:

CAI-melding 1678: site 't Voor Broekveld: bij een prospectie in 2000 werden hier aan de oppervlakte ijzertijdscherven gevonden. Deze dateren uit de vroege ijzertijd.

Middeleeuwen:

CAI-melding 1670: Hof ter Hulst, site met walgracht uit de middeleeuwen

CAI-melding 9696: Sint-Arnolduskapel, late middeleeuwen

CAI-melding 10167: Kasteel De Spoelbergh: gaat terug op een motte uit de late middeleeuwen

CAI-melding 10169: Sint-Hubertuskerk en Sint-Lucia: laatmiddeleeuwse kerk

CAI-melding 216513: Tijdens een proefsleuvenonderzoek in 2017 werden 4 greppels en 2 paalkuilen uit de late middeleeuwen aangetroffen.

Nieuwe Tijd:

CAI melding 2275: Pastorie van Wespelaar: 17de-eeuws site met walgracht

CAI melding 10165: Herkenrode: 18de-eeuws lusthof

CAI melding 16410: 18de-eeuwse verdedigingslinie

CAI melding 165144: Bunker We5: 20ste-eeuwse bunker van de KW-linie

CAI melding 165145: Bunker We6: 20ste-eeuwse bunker van de KW-linie

CAI melding 212705: Aanduiding van de Vaart te Kampenhout: Duitse gevechtslinie uit de 20ste eeuw

CAI melding 165133: Bunker We4: 20ste-eeuwse bunker van de KW-linie

CAI melding 165132: Bunker We3: 20ste-eeuwse bunker van de KW-linie

CAI melding 165130: Bunker Th4: 20ste-eeuwse bunker van de KW-linie

CAI melding 165131: Bunker We2: 20ste-eeuwse bunker van de KW-linie

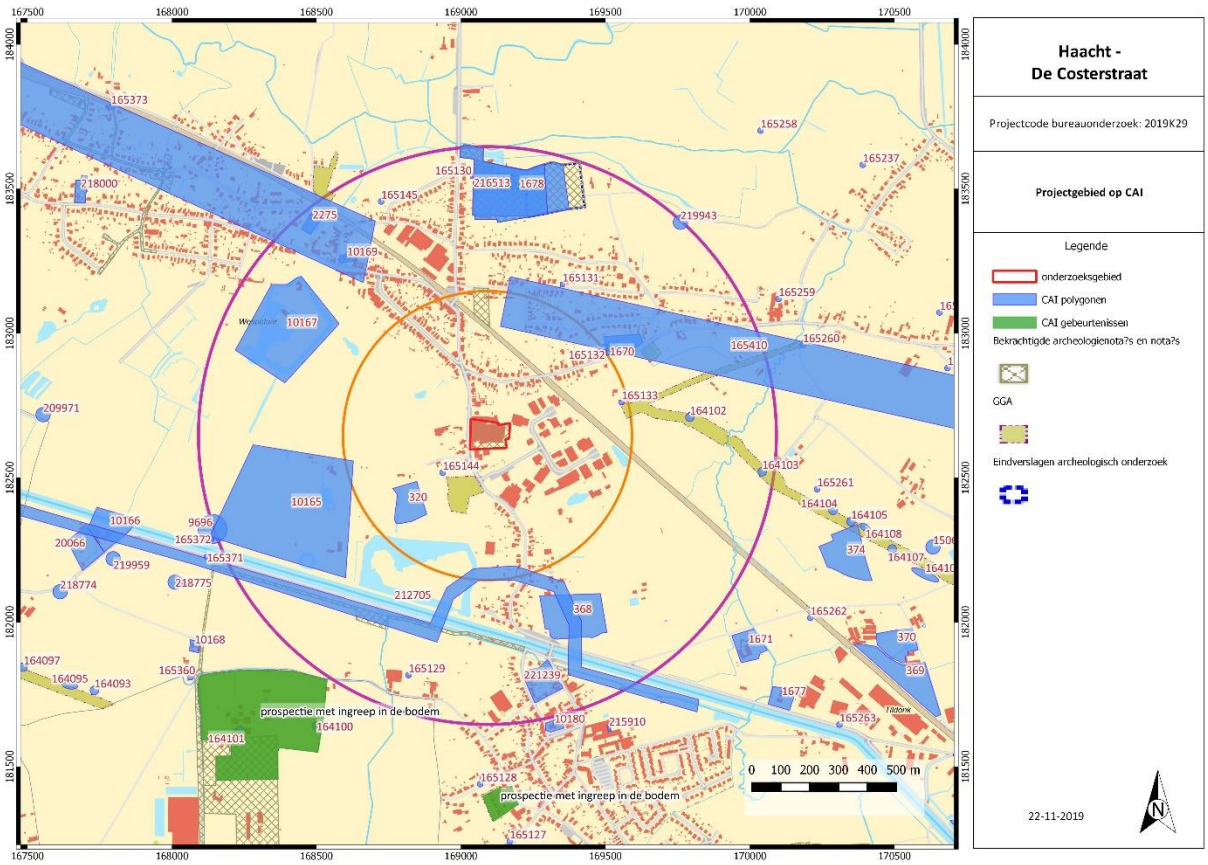

Figuur 24: GRB met vondstlocaties CAI en plangebied. De buffers hebben een afstand van 500 en 1000 m van het centrum van het plangebied. (CAI 2019)

2.2.7. DATERING EN INTERPRETATIE VAN HET ONDERZOCHTE GEBIED

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen (landschappelijk, historisch, archeologisch) over het archeologische potentieel van het terrein?

Het gebied waar het projectgebied in gelegen is is met name gevormd tijdens de laatste ijstijd. Daarbij werden er zandige en lemige sedimenten afgezet waarin later binnen het gebied van het project een natte leembodem is ontwikkeld. Het plangebied is gelegen op een hoogte tussen 13 en 14 m +TAW en ligt landschappelijk gezien tussen de hoger gelegen Leemstreek in het zuiden en de lager gelegen vallei van de Dijle in het noorden en oosten. Deze variatie in het landschap maakt het erg aantrekkelijk voor de prehistorische mens om het gebied aan te doen. Dit blijkt ook uit de verschillende archeologische resten uit de steentijd.
Met de intrede van de landbouw in het neolithicum (late steentijd) blijft het landschappelijke element van groot belang in het kader van de voedselvoorziening. Daarbij geldt ook de vruchtbaarheid van de bodem als belangrijk element. De ligging van het projectgebied op een zone met leembodem zorgt voor een hogere vruchtbaarheid dan bvb zandbodems of zandleembodems. Deze facetten gelden tevens voor de metaaltijden en volgende perioden. De aanwezigheid van de mens is door verschillende -voornamelijk losse- vondsten dan ook bevestigd. Het toont aan dat er binnen het plangebied menselijke aanwezigheid kan geweest zijn.
Voor de Romeinse periode zijn de bekende resten voornamelijk gelegen in Tildonk. Maar de voorgaande facetten sluiten niet uit dat er ook in en om het projectgebied tijdens de Romeinse periode menselijke aanwezigheid mogelijk was.

Op basis van de oudste historische bronnen ontstond Wespelaar in de vroege middeleeuwen, vermoedelijk in de Karolingische periode, in de 9de eeuw. Resten uit deze periode ontbreken in de omgeving maar vanaf de volle en late middeleeuwen is de bewoning duidelijk. Deze is natuurlijk geconcentreerd binnen de kern van het dorp maar her en der waren er ook boerderijen aanwezig die de vruchtbare leembodem bewerkten. Dit wordt duidelijker op basis van de historische kaarten vanaf de 18de eeuw. Duidelijke bewijzen voor bewoning binnen het projectgebied zijn er niet, maar het potentieel is er zeker op basis van de landschappelijke, bodemkundige, archeologische, cartografische en historische bronnen. In de 20ste eeuw was de omgeving zeker onder invloed van WOII al heeft de oorlog geen directe impact gehad op het plangebied zelf. De oudste bebouwing op het terrein dateert van na WOII. Het gaat daarbij om de huidige gebouwen, die op basis van hun funderingen zeker een bepaalde verstoring hebben teweeg gebracht op eventueel aanwezige archeologische resten en sporen.

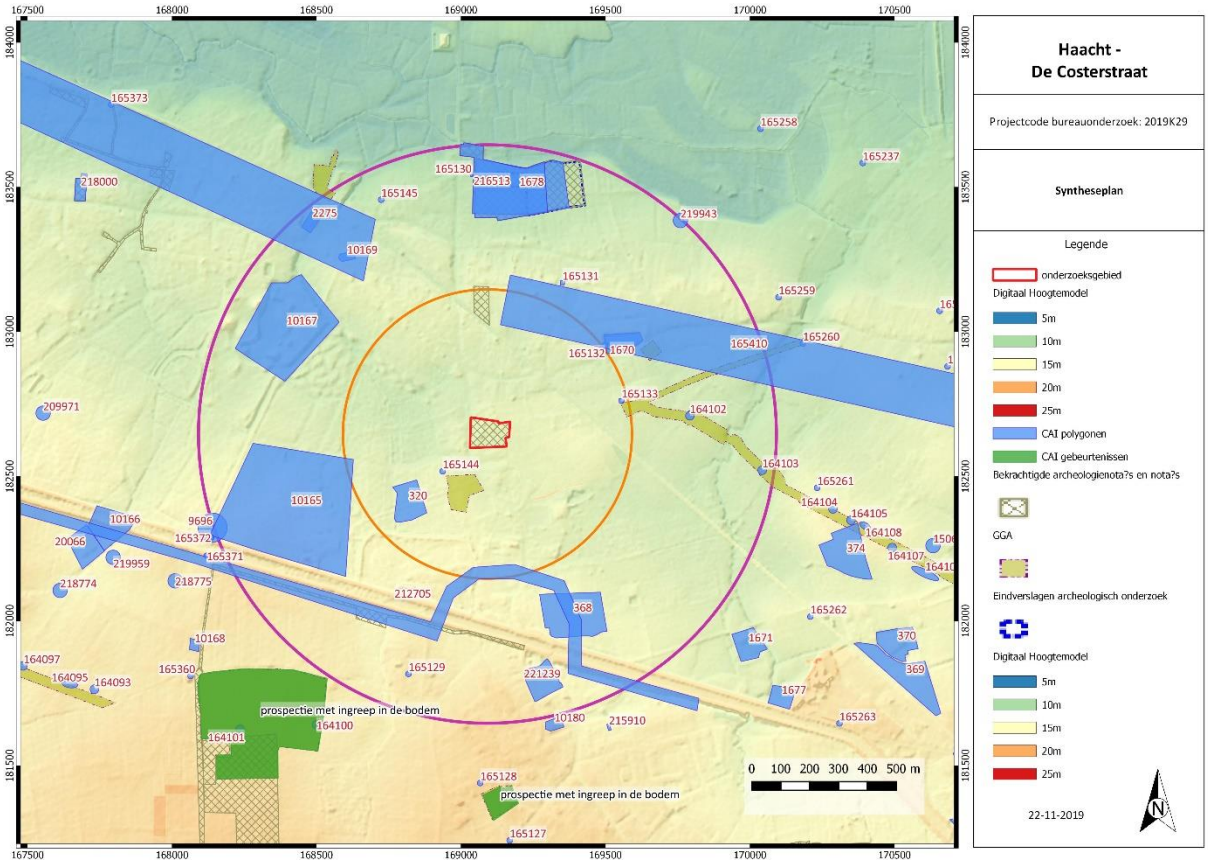

Figuur 25: Syntheseplan. (J. Vermeersch 2018)

2.2.8. AFWEGING NOODZAAK VERDER ONDERZOEK

- In welke zones is verder vervolgonderzoek noodzakelijk indien archeologisch erfgoed potentieel aanwezig is en bedreigd wordt ten gevolge van de geplande ingrepen?

Het bureauonderzoek heeft uitgewezen dat er een potentieel is voor het aantreffen van archeologische resten vanaf het paleolithicum tot en met de middeleeuwen. De huidige bebouwing is gebouwd op funderingsplaten (8-15 cm dik) met funderingsmassieven (sleuven en putten) die op een diepte van 1 m -mv zijn aangebracht. Bij de nieuwe werken zal een deel van de huidige gebouwen afgebroken worden en zal er een nieuw gebouw of verharding in de plaats komen. De fundering van het nieuwe gebouw zal ongeveer overeenkomen met de bestaande fundering waardoor geen bijkomende verstoring zal gebeuren. Tijdens de sloop zal men binnen de bestaande verstoring blijven. Er is een onderkeldering aanwezig ter hoogte van de oude conciërgewoning dewelke eveneens wordt afgebroken (zone tussen kantoor gedeelte en KMO B). Ter hoogte van gebouw 3 zal de vloerplaat vervangen worden. Deze ingreep zal min of meer overeenkomen met de huidige verstoring. Een groot deel van de bestaande buitenaanleg zal vernieuwd worden. Hierbij zal men ca. 60 cm diep graven. 740 m² van deze verharding bevindt zich ter hoogte van de af te breken gebouwen, 2770 m² betreft vervanging van de bestaande verharding. Ook hier blijft de bodemingreep gelijk aan de reeds bestaande verstoring door de verharding. Tussen de productie en kantoren worden buffertanks en een hemelwaterput voorzien. Hier zal men 4 m diep graven. Dit zorgt voor een nieuwe bodemingreep. Slechts lokaal zullen dus enkele nieuwe verstoringen gebeuren. Bijkomend onderzoek zou dan ook niet tot kenniswinst leiden. Gezien de beperkte oppervlakte van de bijkomende verstoringen, het gebrek aan kenniswinst en de kosten-batenanalyse wordt geen bijkomend onderzoek geadviseerd.

2.3. SAMENVATTING

Het bureauonderzoek heeft tot doel om op basis van bestaande informatie (landschappelijk, historisch, archeologisch) na te gaan in hoeverre er eventuele archeologische resten kunnen aanwezig zijn op het terrein. Bijkomend wordt getracht na te gaan wat de karakteristieken, de bewaringstoestand en de waarde zijn van de archeologische resten en wat de impact is van de geplande ingrepen.

Het plangebied zal deels worden afgebroken en heraangelegd. Er wordt ook een beperkte nieuwbouw voorzien. De verstoring die deze werken zullen teweeg brengen blijven echter grotendeels binnen de huidige verstoringen.

Het bureauonderzoek heeft uitgewezen dat er een potentieel is op het aantreffen van archeologische resten vanaf het paleolithicum tot en met de middeleeuwen. Echter vanwege de beperkte nieuwe verstoringen wegen de kosten niet op tegenover de baten van een eventueel vervolgonderzoek. Er wordt dan ook geen vervolgonderzoek geadviseerd.

3. BIBLIOGRAFIE

3.1. WEBSITES

Agentschap Onroerend Erfgoed (2018) *Wespelaar*, https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120780. (geraadpleegd op 29/07/2018)

CadGIS (2016) *Kadasterplan*, http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE. (geraadpleegd op 29/07/2018)

CAI (2018) *Wespelaar*, https://cai.onroerenderfgoed.be/bestand. (geraadpleegd op 29/07/2018)

DOV (s.d.) *Bodemkaart*, https://www.dov.vlaanderen.be/. (geraadpleegd 29/07/2018)

DOV (s.d.) *Erosiegevoeligheidskaart*, https://www.dov.vlaanderen.be/. (geraadpleegd op 29/07/2018)

DOV (s.d.) *Quartair geologische kaart*, https://www.dov.vlaanderen.be/. (geraadpleegd op 29/07/2018)

DOV (s.d.) *Tertiair geologische kaart*, https://www.dov.vlaanderen.be/. (geraadpleegd op 29/07/2018)

Geopunt Vlaanderen (s.d.) *Atlas der Buurtwegen*, http://www.geopunt.be/. (geraadpleegd op 29/07/2018)

Geopunt Vlaanderen (s.d.) *Bodembedekkingskaart*, http://www.geopunt.be/. (geraadpleegd op 29/07/2018)

Geopunt Vlaanderen (s.d.) *Digitaal Hoogtemodel,* http://www.geopunt.be/. (geraadpleegd op 29/07/2018)

Geopunt Vlaanderen (s.d.) *Ferrariskaart*, http://www.geopunt.be/. (geraadpleegd op 29/07/2018)

Geopunt Vlaanderen (s.d.) *Luchtfoto, zomer 1971*, http://www.geopunt.be/. (geraadpleegd op 29/07/2018)

Geopunt Vlaanderen (s.d.) *Luchtfoto, zomer 1979-1990*, http://www.geopunt.be/. (geraadpleegd op 29/07/2018)

Geopunt Vlaanderen (s.d.) *Luchtfoto, winteropname 2017*, http://www.geopunt.be/. (geraadpleegd op 29/07/2018)

Geopunt Vlaanderen (s.d.) *Vandermaelenkaart*, http://www.geopunt.be/. (geraadpleegd op 29/07/2018)

NGI (2016) *Topomapviewer*, http://www.ngi.be/topomapviewer/public?lang=nl&. (geraadpleegd op 29/07/2018)

4. FIGURENLIJST

Figuur 1: Beslissingsboom in functie van huidig project. © Devroe bvba 2019 1
Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. © AGIV s.d. 2
Figuur 3: Topografische kaart met aanduiding projectgebied. © NGI 2019 3
Figuur 4: Meest recente luchtfoto met aanduiding van het projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d. 5
Figuur 5: Inplantingsplan te slopen en nieuwe toestand. 7
Figuur 6: Snedes bestaande en nieuwe toestand. 8
Figuur 7: Digitaal Hoogtemodel met aanduiding plangebied. © Geopunt Vlaanderen s.d. 9
Figuur 8: Digitaal Hoogtemodel met aanduiding plangebied, detail. © Geopunt Vlaanderen s.d. 10
Figuur 9: Hoogteprofiel noord-zuid. © Geopunt Vlaanderen s.d. 10
Figuur 10: Hoogteprofiel west-oost. © Geopunt Vlaanderen s.d. 10
Figuur 11: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied. © DOV s.d. 12
Figuur 12: Tertiair geologische kaart met aanduiding projectgebied. © DOV s.d. 13
Figuur 13: Uitleg quartairgeologisch bodemtype 4. © DOV s.d. 13
Figuur 14: Quartair geologische kaart met aanduiding projectgebied. © DOV s.d. 14
Figuur 15: Bodemerosiekaart met aanduiding projectgebied. © DOV s.d. 14
Figuur 16: Villaretkaart (1745-1748) met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d. 16
Figuur 17: Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het plangebied. © Geopunt Vlaanderen s.d. 17
Figuur 18: Atlas der Buurtwegen (1841) met aanduiding van het plangebied. © Geopunt Vlaanderen s.d. 17
Figuur 19: Kaart van Vandermaelen met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d. 18
Figuur 20: Kaart van Popp met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d. 18
Figuur 21: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d. 19
Figuur 22: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d. 19
Figuur 23: Luchtfoto uit 2008-2011 met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d. 20
Figuur 24: GRB met vondstlocaties CAI en plangebied. De buffers hebben een afstand van 500 en 1000 m van het centrum van het plangebied. (CAI 2019) 22
Figuur 25: Syntheseplan. (J. Vermeersch 2018) 23

5. TABEL ARCHEOLOGISCHE PERIODES

Archeologische Periode		Datering
Nieuwste Tijd		Vanaf 1800
Nieuwe Tijd		1500 – 1800
Middeleeuwen	Laat	1200 – 1500
	Vol	900 - 1200
	Vroeg	450 - 900
Romeinse Tijd	Laat	270 - 450
	Midden	70 – 270
	Vroeg	50 v.C. – 70 n.C.
IJzertijd	Laat	250 – 50
	Midden	500 – 250
	Vroeg	800 – 500
Bronstijd	Laat	1100 – 800
	Midden	1800 – 1100
	Vroeg	2000 – 1800
Neolithicum	Finaal	3000 – 2000
	Laat	3500 – 3000
	Midden	4500 – 3500
	Vroeg	5000 – 4500
Mesolithicum	Laat	6500 – 5000
	Midden	7700 – 6500
	Vroeg	9500 – 7700
Paleolithicum	Finaal	12000 – 9500
	Laat	35000 – 12000
	Midden	300000 – 35000
	Vroeg	Tot 300000 v.C.

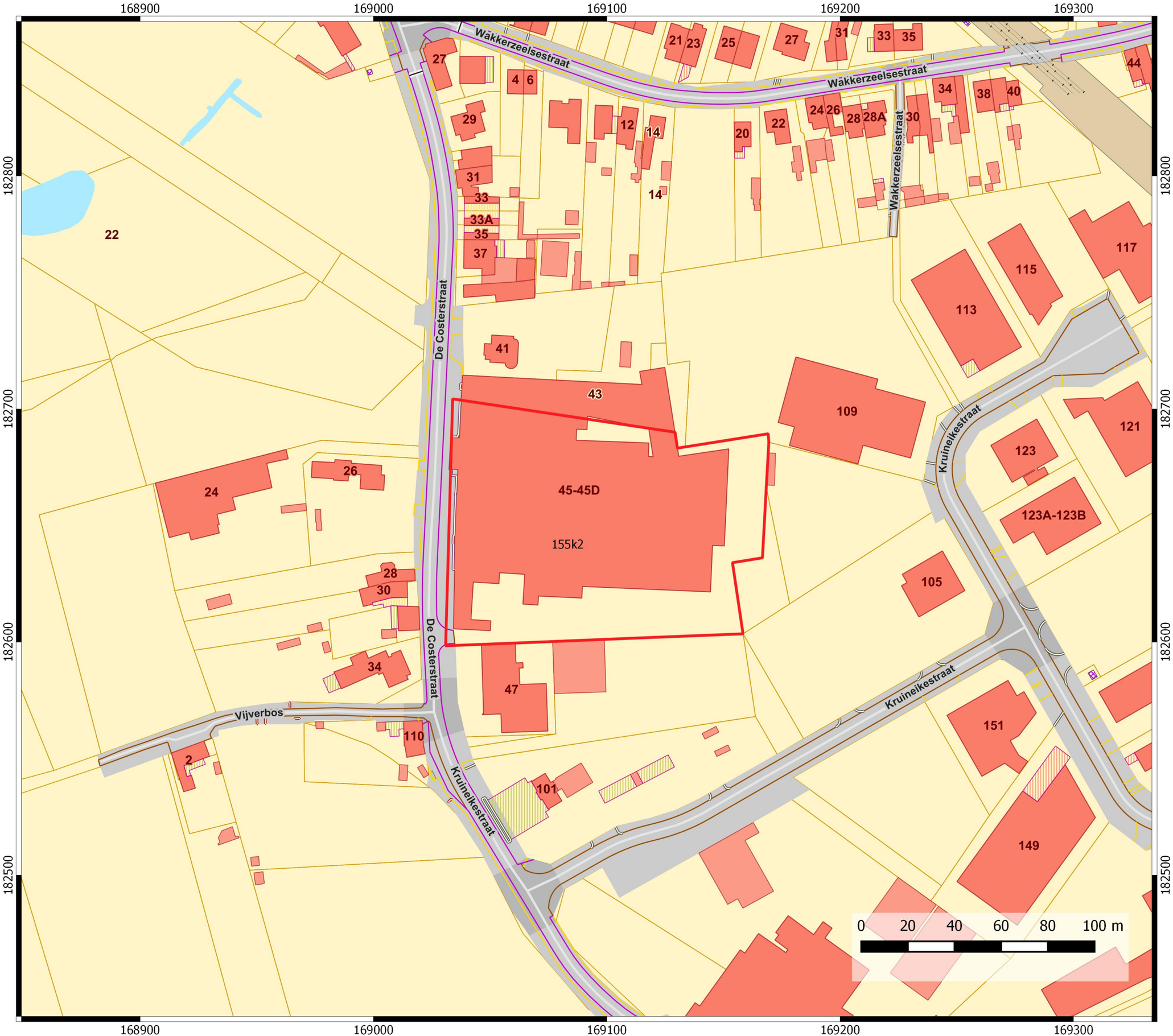

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op kadasterplan

Legende

onderzoeksgebied

22-11-2019

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op topografische kaart

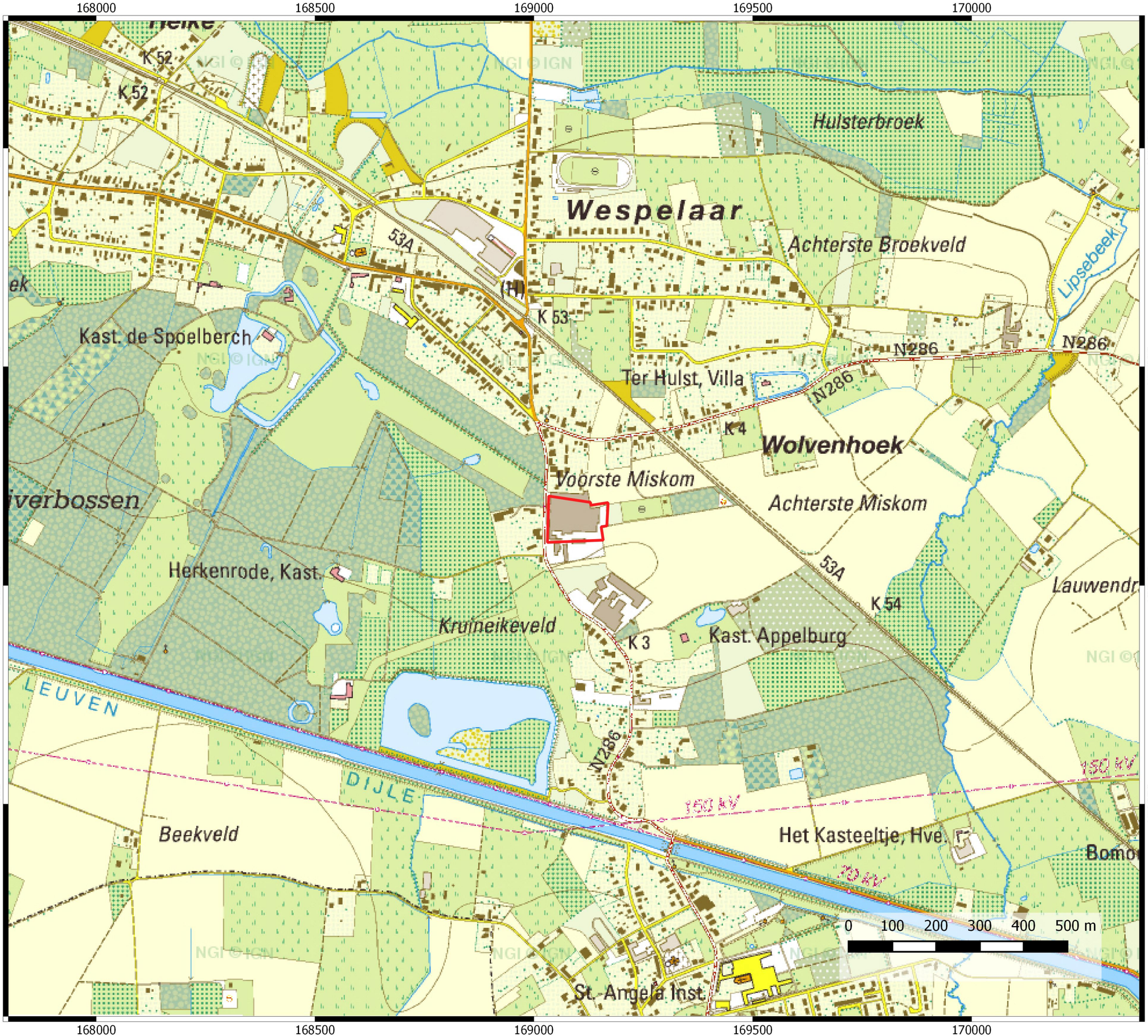

Legende

onderzoeksgebied

22-11-2019

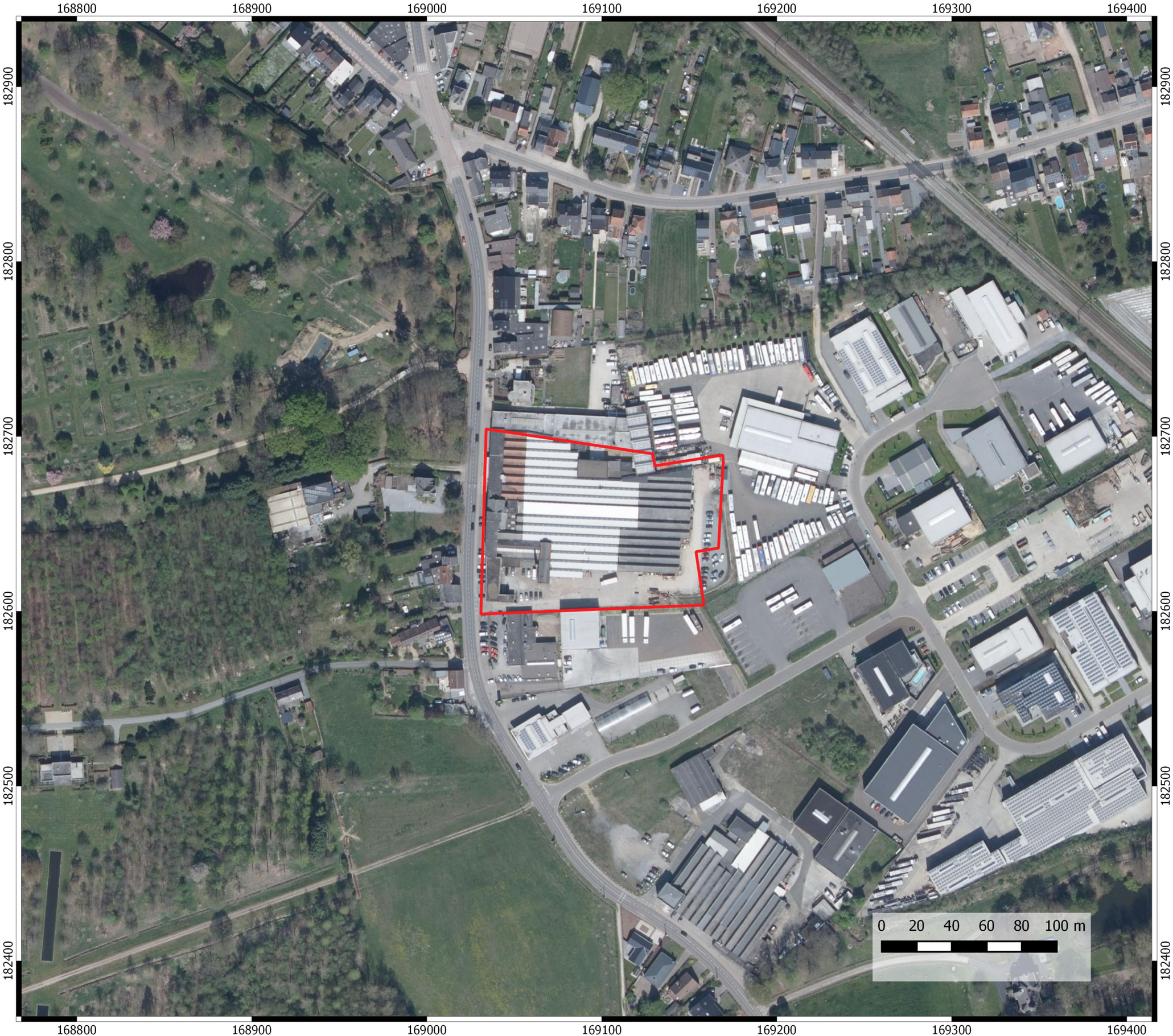

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op luchtfoto

Legende

onderzoeksgebied

22-11-2019

N

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op Digitaal Hoogtemodel

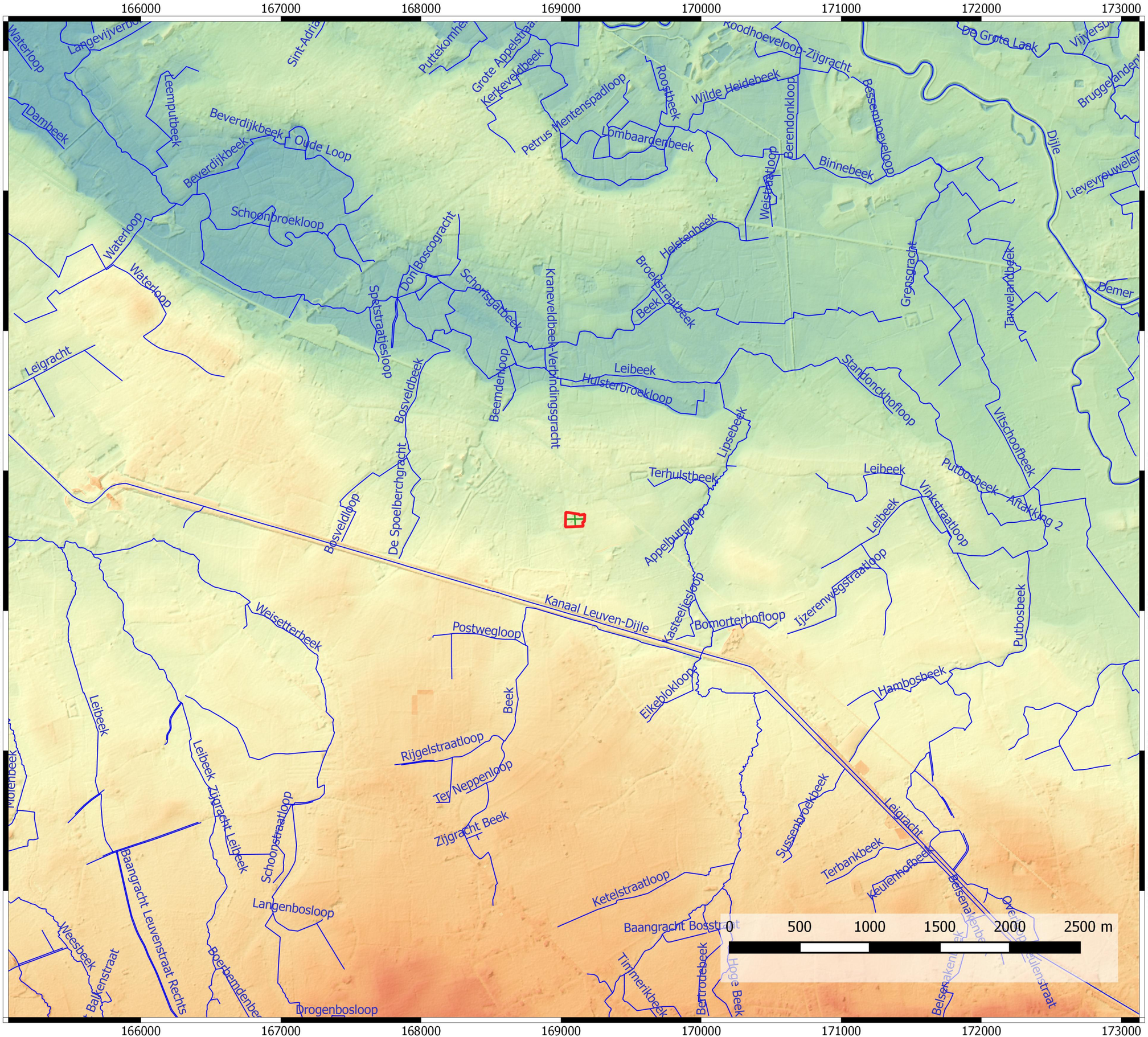

Legende

- onderzoeksgebied

Digitaal Hoogtemodel

- 5m
- 10m
- 15m
- 20m
- 25m
- Hoogteprofiel

22-11-2019

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op Digitaal Hoogtemodel

Legende

onderzoeksgebied

Digitaal Hoogtemodel

- 12m
- 12.75m
- 13.5m
- 14.25m
- 15m

Hoogteprofiel

22-11-2019

N

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op bodemkaart

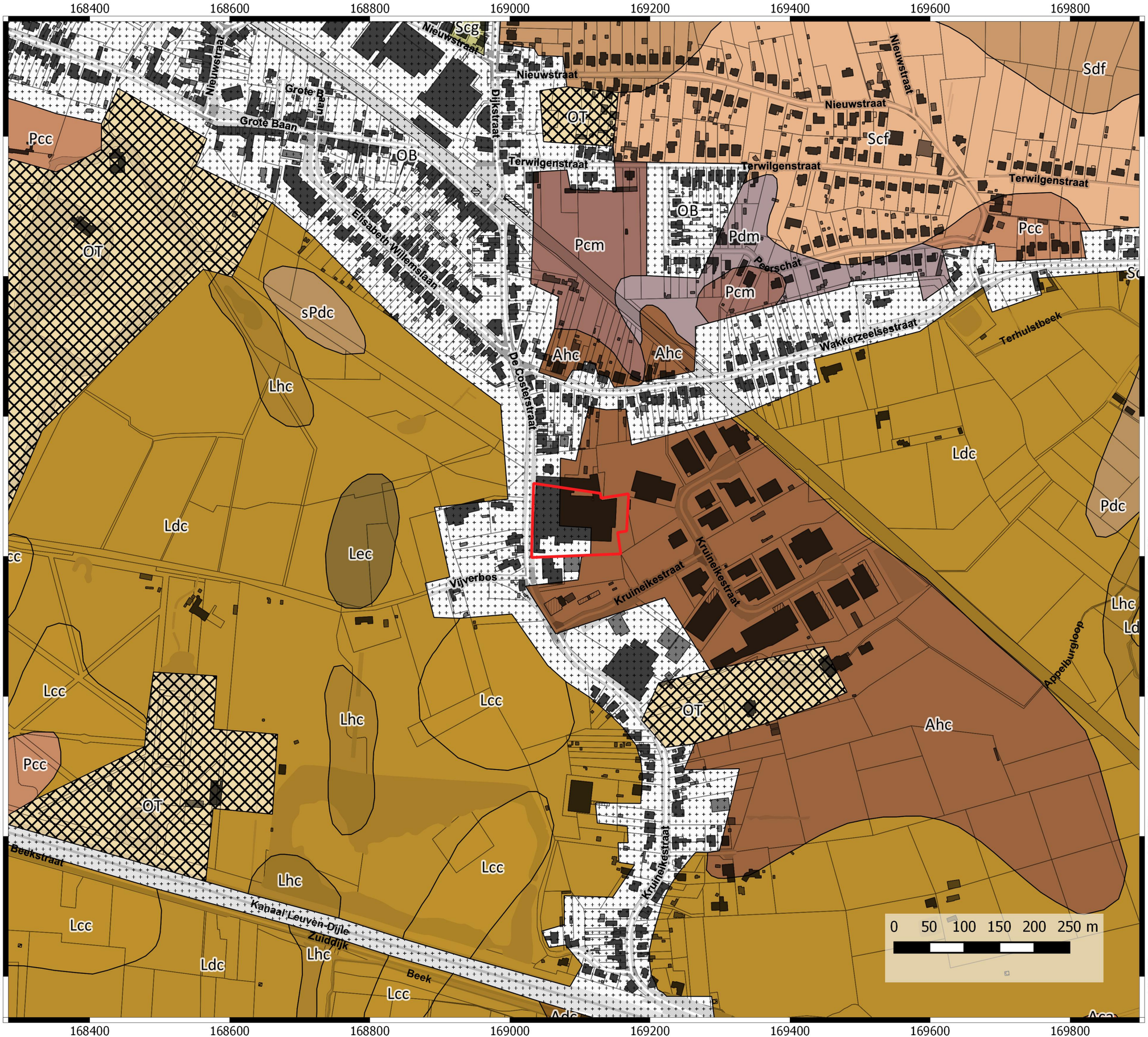

Legende

- onderzoeksgebied

Bodemkaart

- Aca
- Adc
- Ahc
- Lcc
- Ldc
- Lec
- Lhc
- OB
- OT
- Pcc
- Pcm
- Pdc
- Pdm
- Scf
- Scg
- Sdf

22-11-2019

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op tertiair geologische kaart

Legende

onderzoeksgebied

Tertiair

L. Ursel

L. Wemmel

22-11-2019

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op quartair geologische kaart

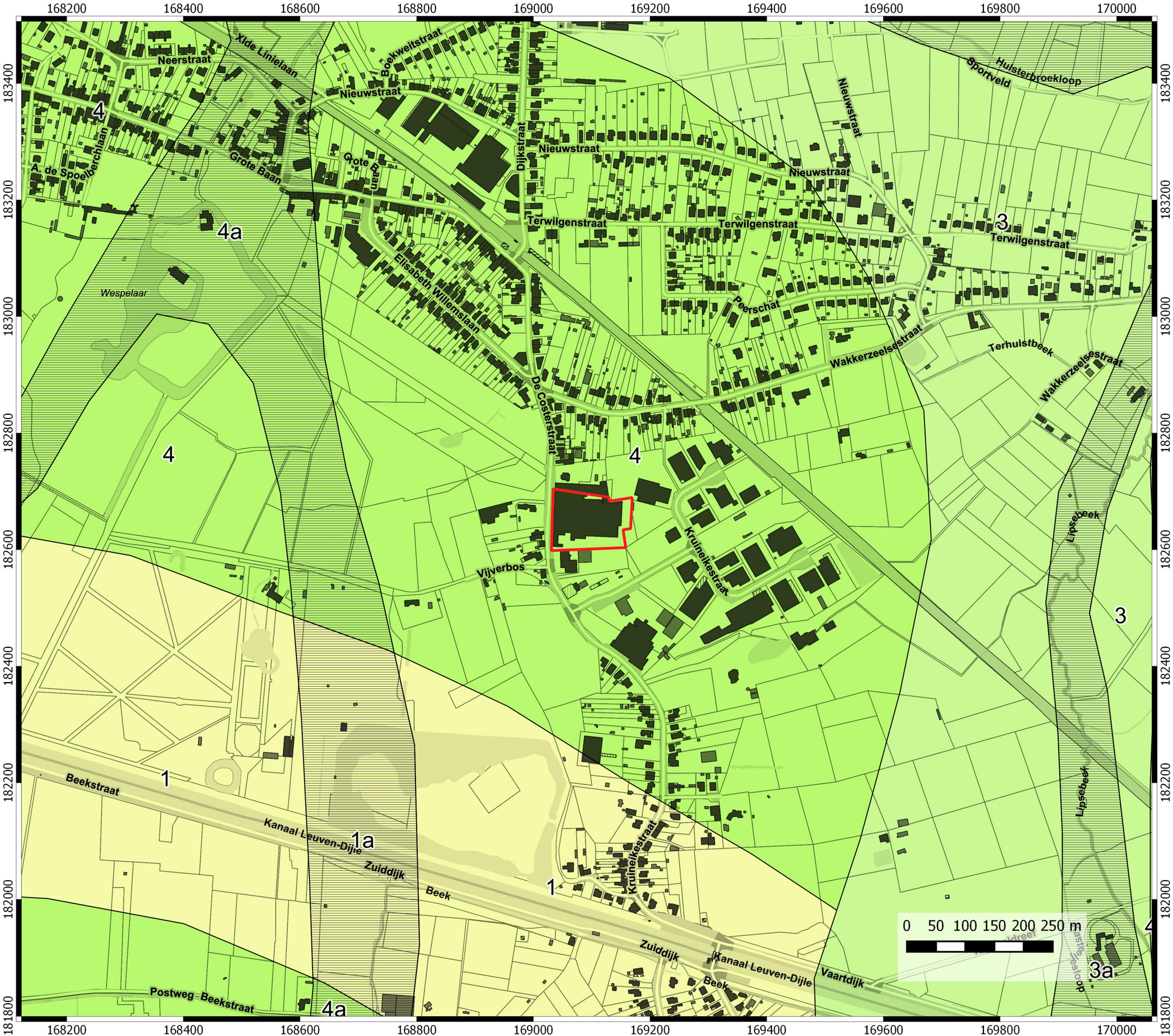

Legende

- onderzoeksgebied

Quartair

- 1
- 1a
- 3
- 3a
- 4
- 4a

22-11-2019

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op bodemerosiekaart

Legende

onderzoeksgebied

Potentiële bodemerosiekaart per perceel (2019)

- Zeer hoog
- Hoog
- Medium
- Laag
- Zeer laag
- Verwaarloosbaar
- Bijzondere strook
- Niet van toepassing
- Geen info

22-11-2019

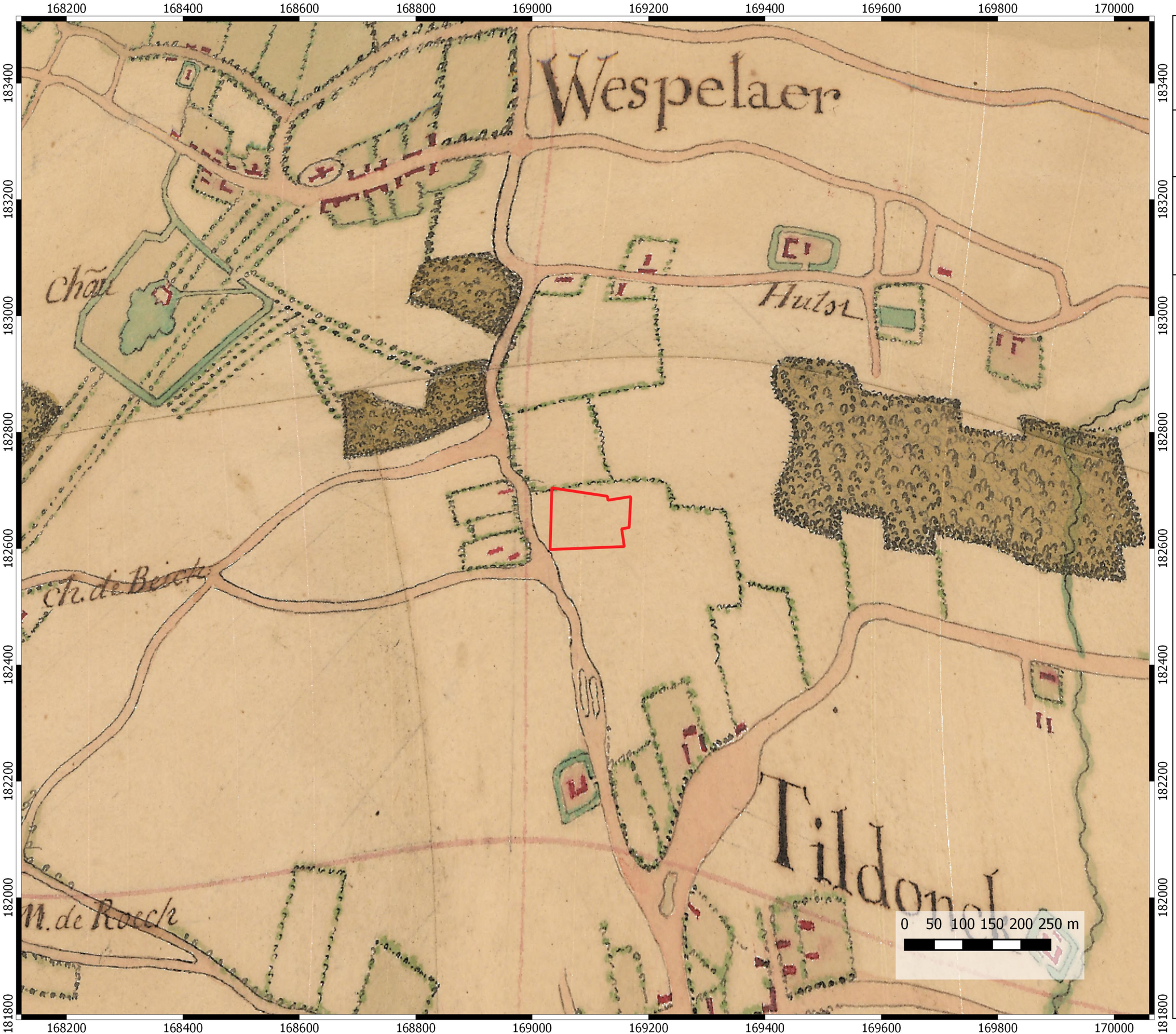

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op Villaretkaart

Legende

onderzoeksgebied

22-11-2019

N

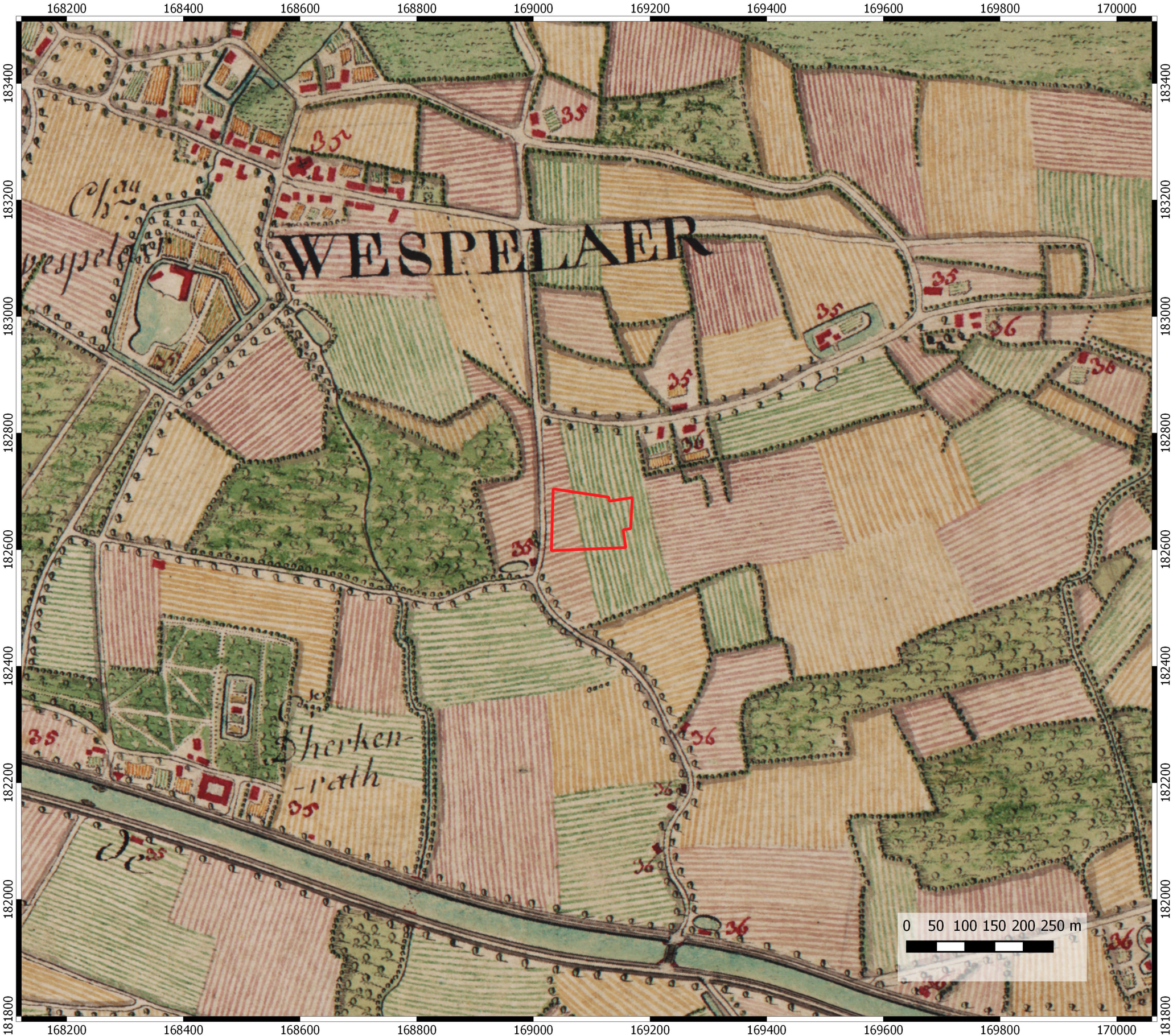

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op Ferrariskaart

Legende

onderzoeksgebied

22-11-2019

N

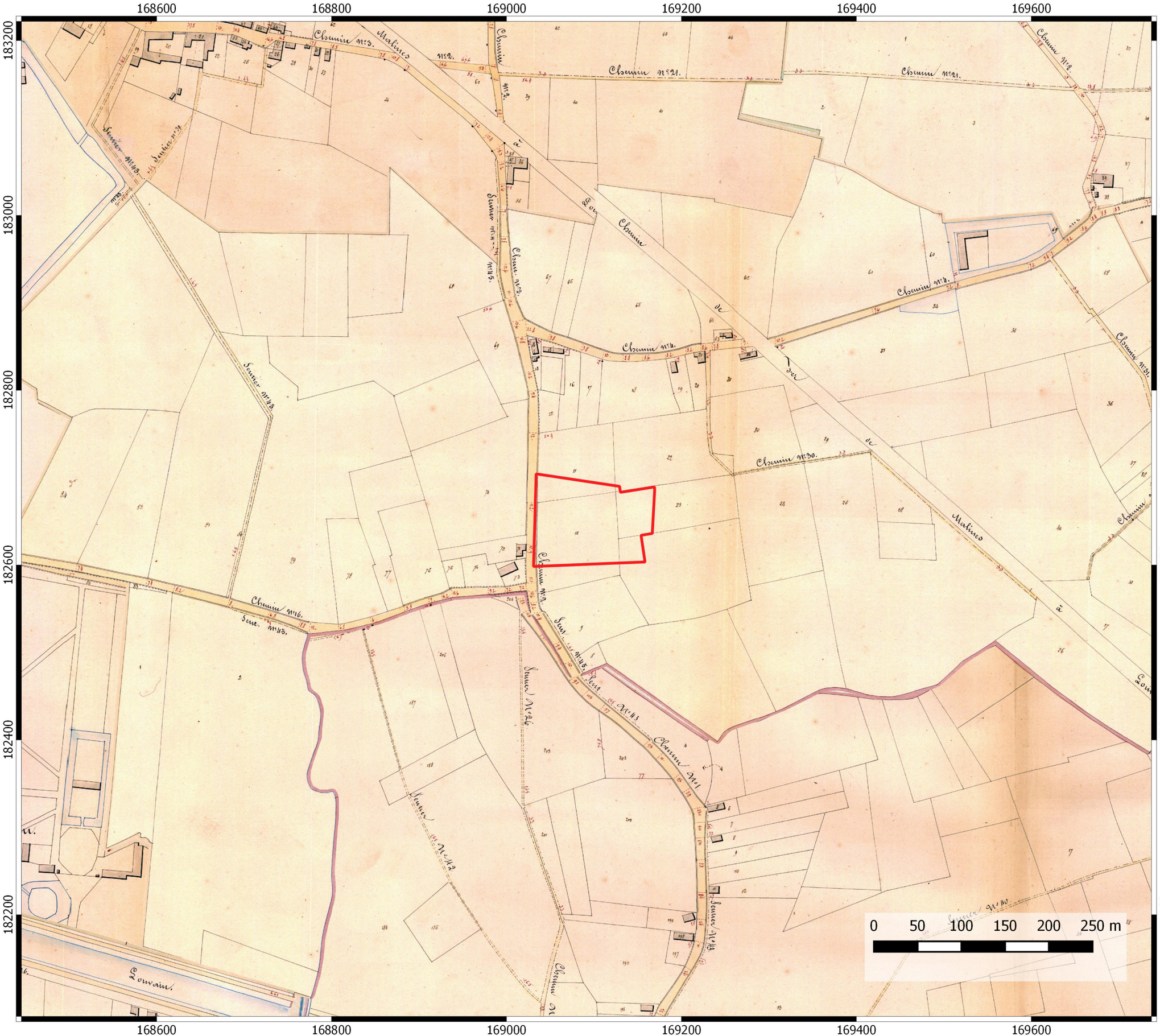

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op Atlas der Buurtwegen

Legende

onderzoeksgebied

22-11-2019

N

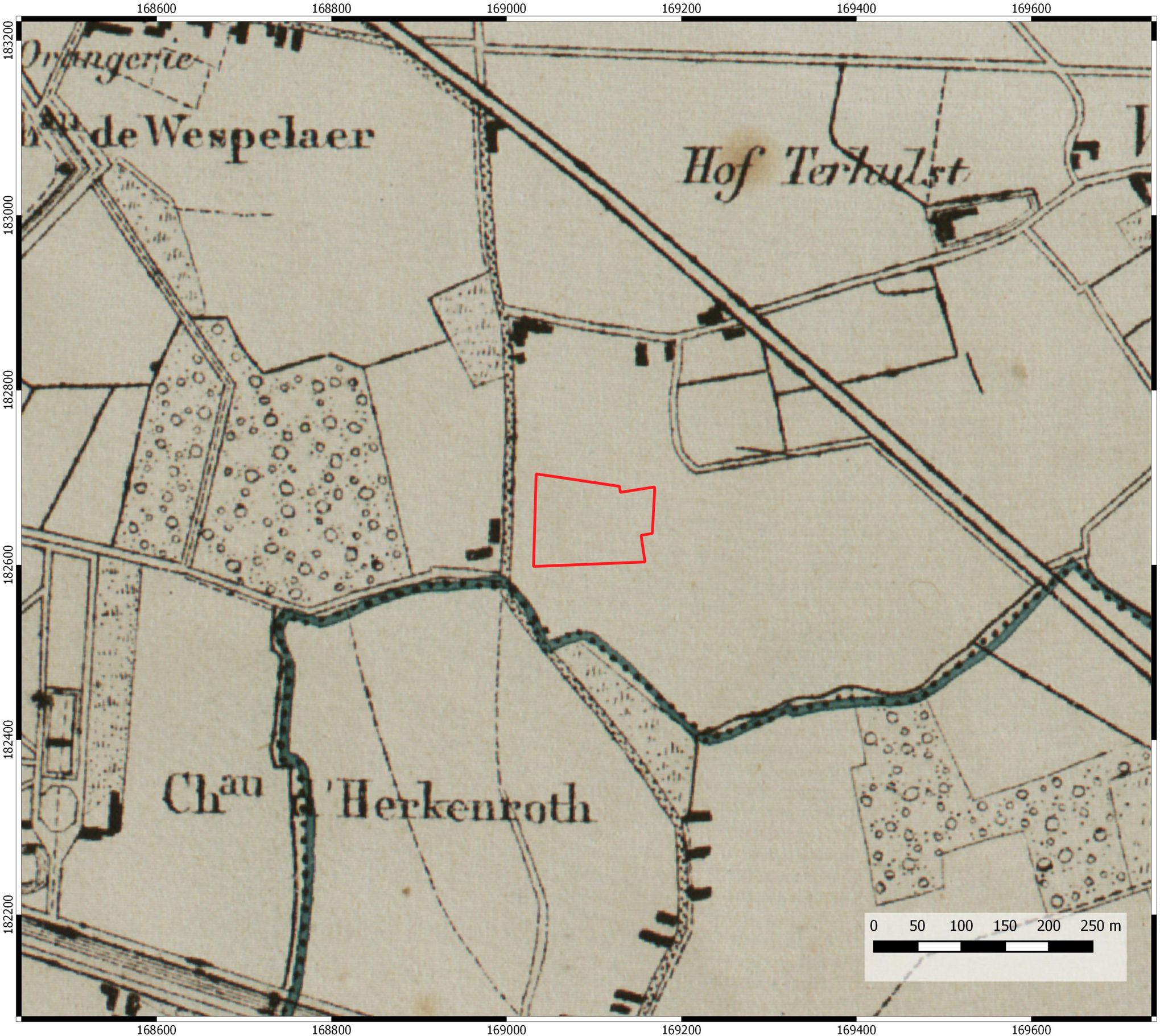

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op Vandermaelenkaart

Legende

onderzoeksgebied

22-11-2019

N

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op Poppkaart

Legende

onderzoeksgebied

22-11-2019

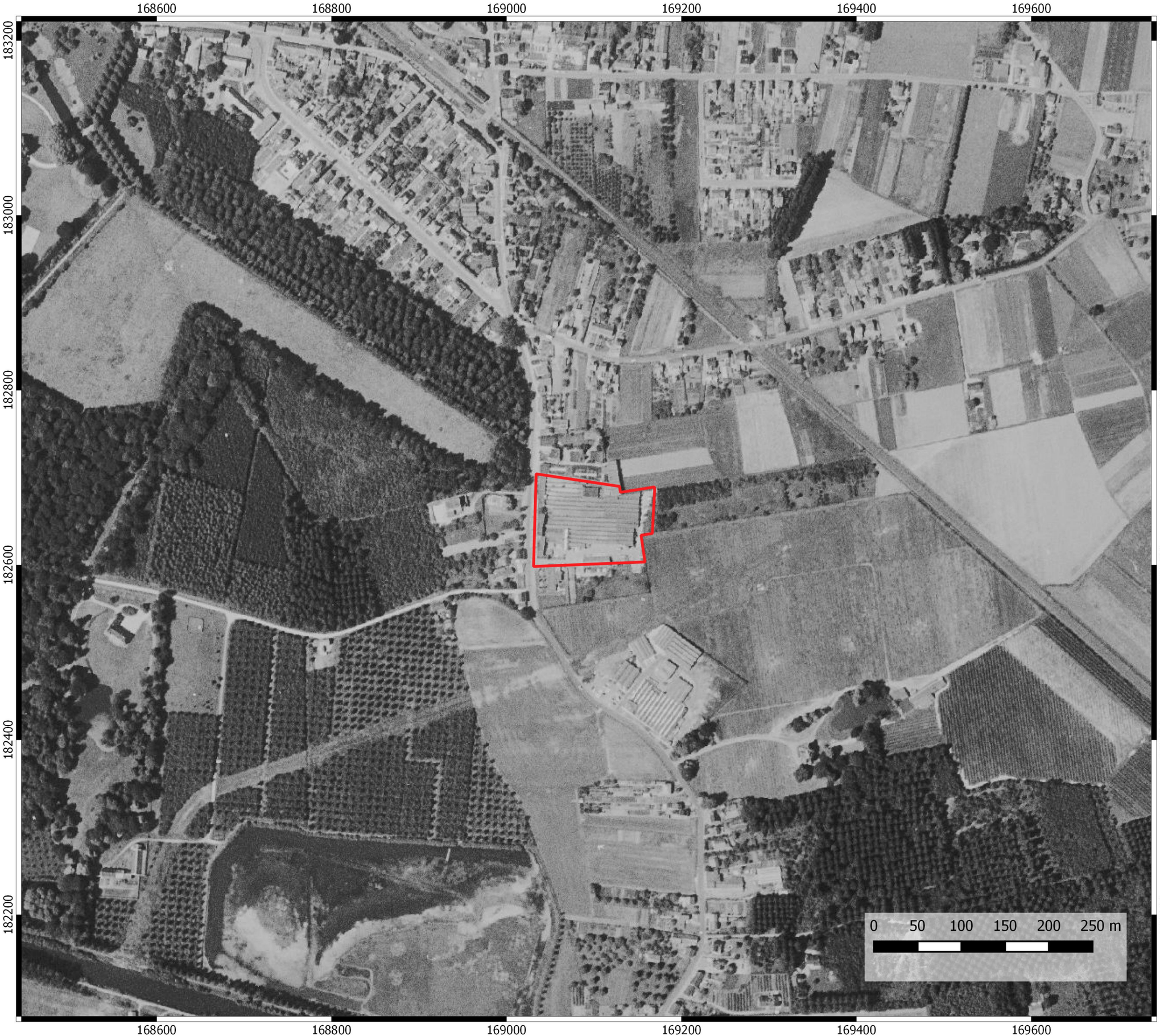

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op luchtfoto (1971)

Legende

onderzoeksgebied

22-11-2019

N

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op luchtfoto (1979-1990)

Legende

onderzoeksgebied

22-11-2019

N

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op luchtfoto (2008-2011)

Legende

onderzoeksgebied

22-11-2019

N

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Projectgebied op CAI

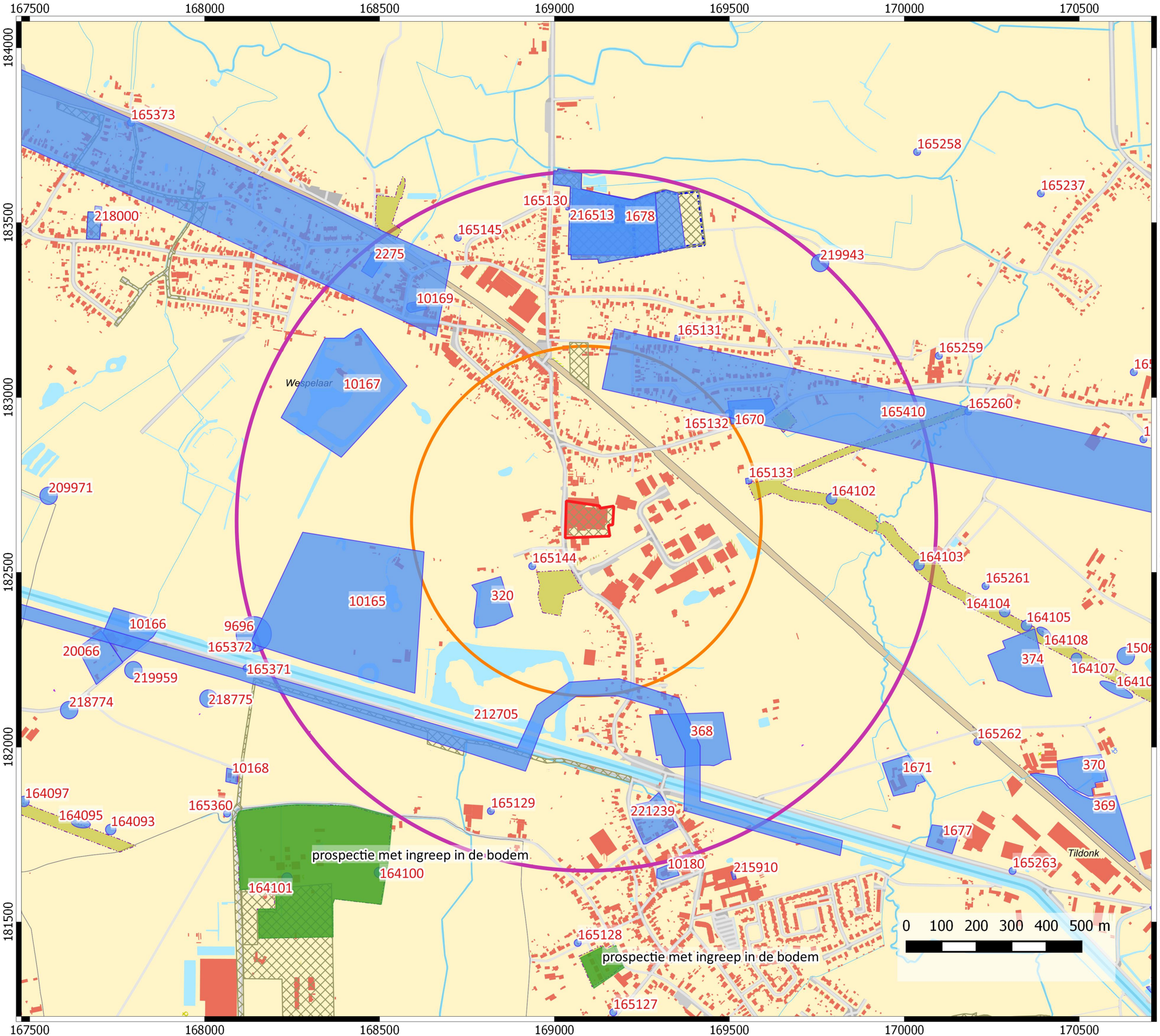

Legende

- onderzoeksgebied
- CAI polygonen
- CAI gebeurtenissen

Bekrachtigde archeologienota?s en nota?s

GGA

Eindverslagen archeologisch onderzoek

22-11-2019

N

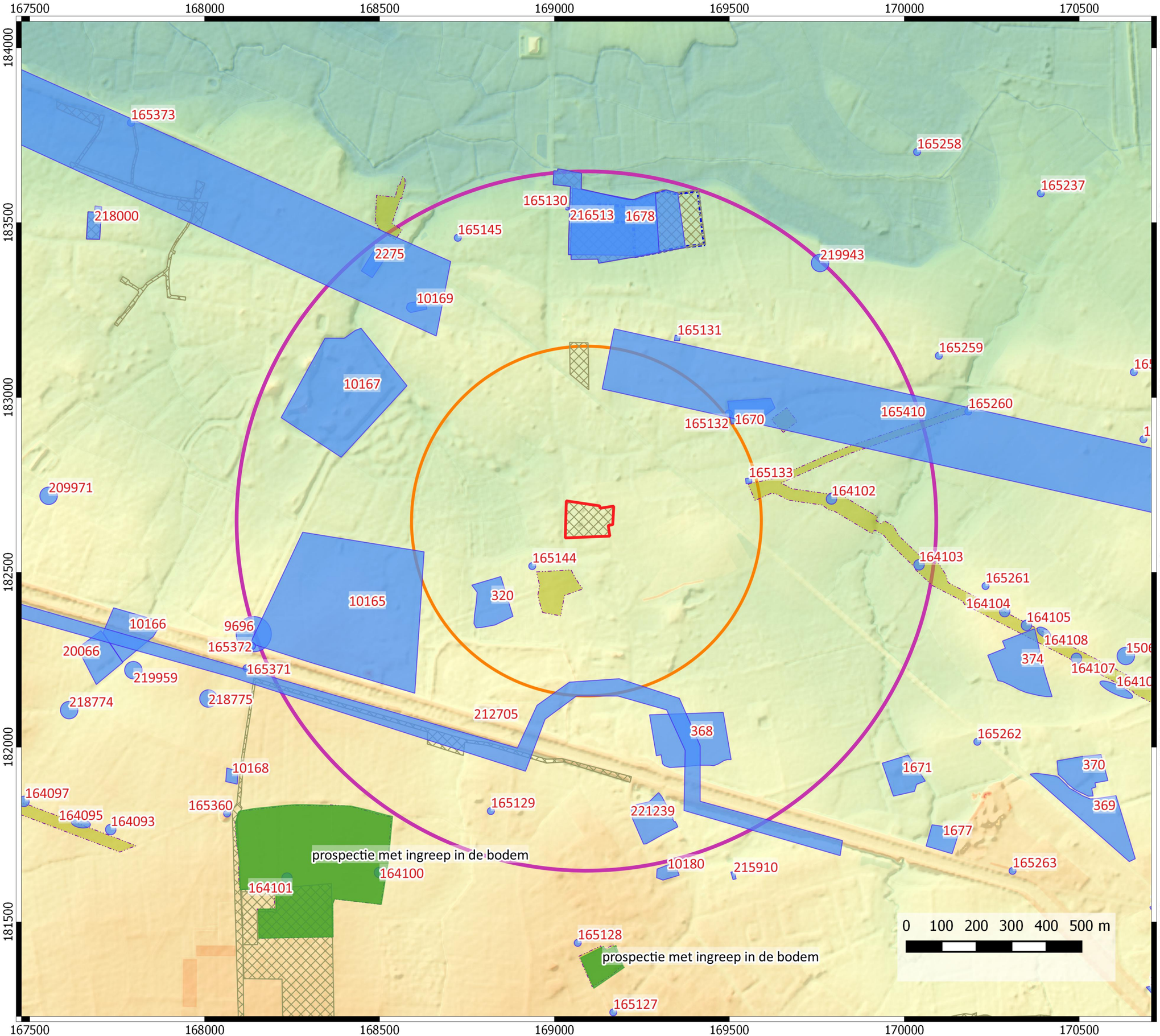

Haacht - De Costerstraat

Projectcode bureauonderzoek: 2019K29

Syntheseplan

Legende

onderzoeksgebied

Digitaal Hoogtemodel

- 5m
- 10m
- 15m
- 20m
- 25m
- CAI polygonen
- CAI gebeurtenissen

Bekrachtigde archeologienota?s en nota?s

GGA

Eindverslagen archeologisch onderzoek

Digitaal Hoogtemodel

- 5m
- 10m
- 15m
- 20m
- 25m

22-11-2019

N

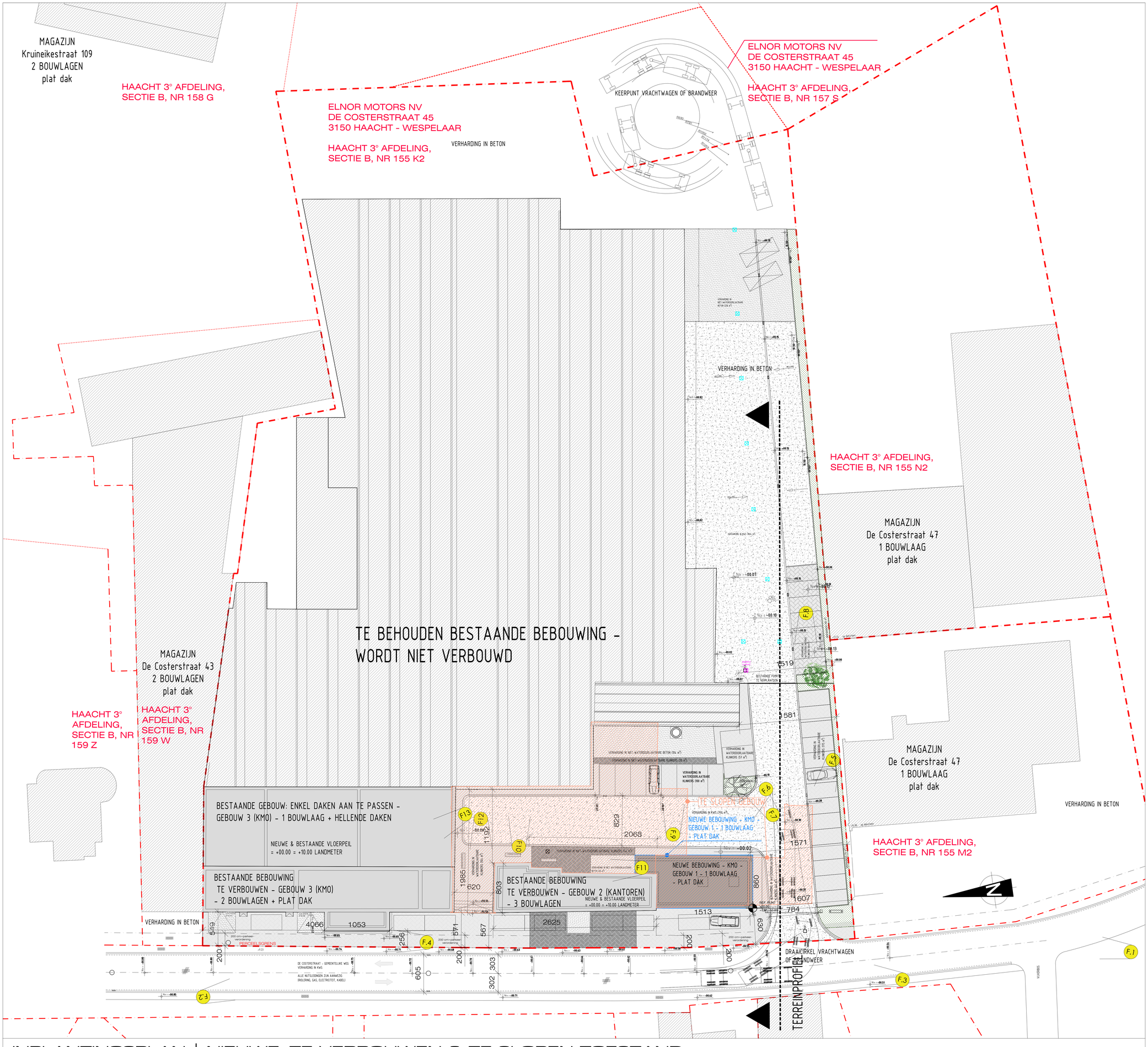

INPLANTINGSPLAN | NIEUWE, TE VERBOUWEN & TE SLOPEN TOESTAND
SCHAAL 1/200

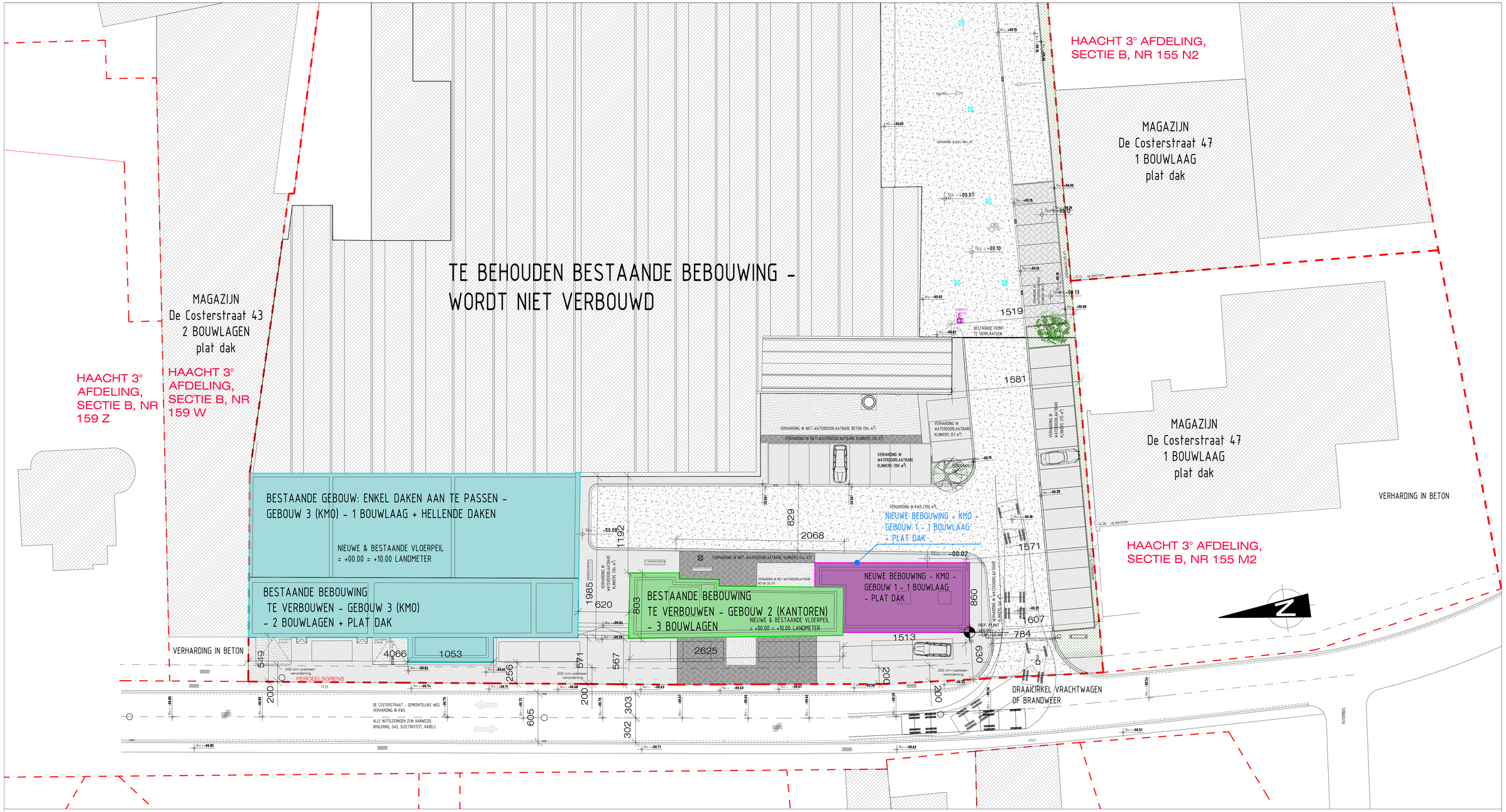

PLAN BENAMING GEBOUWEN | NIEUWE TOESTAND | SCHAAL 1/200

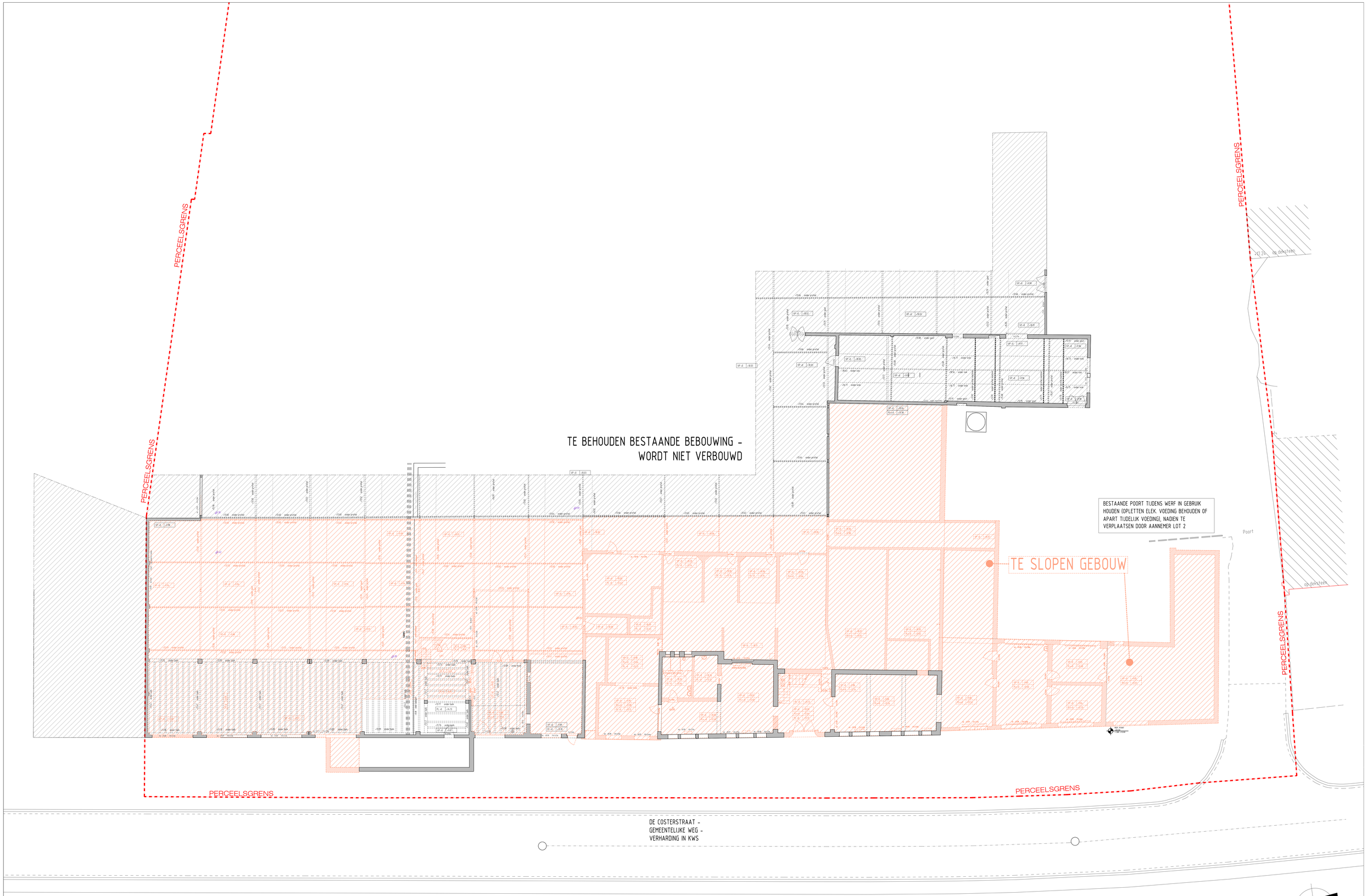

PLAN GELIJKVLOERS | BESTAANDE TOESTAND & AFBRAAK
SCHAAL 1/100

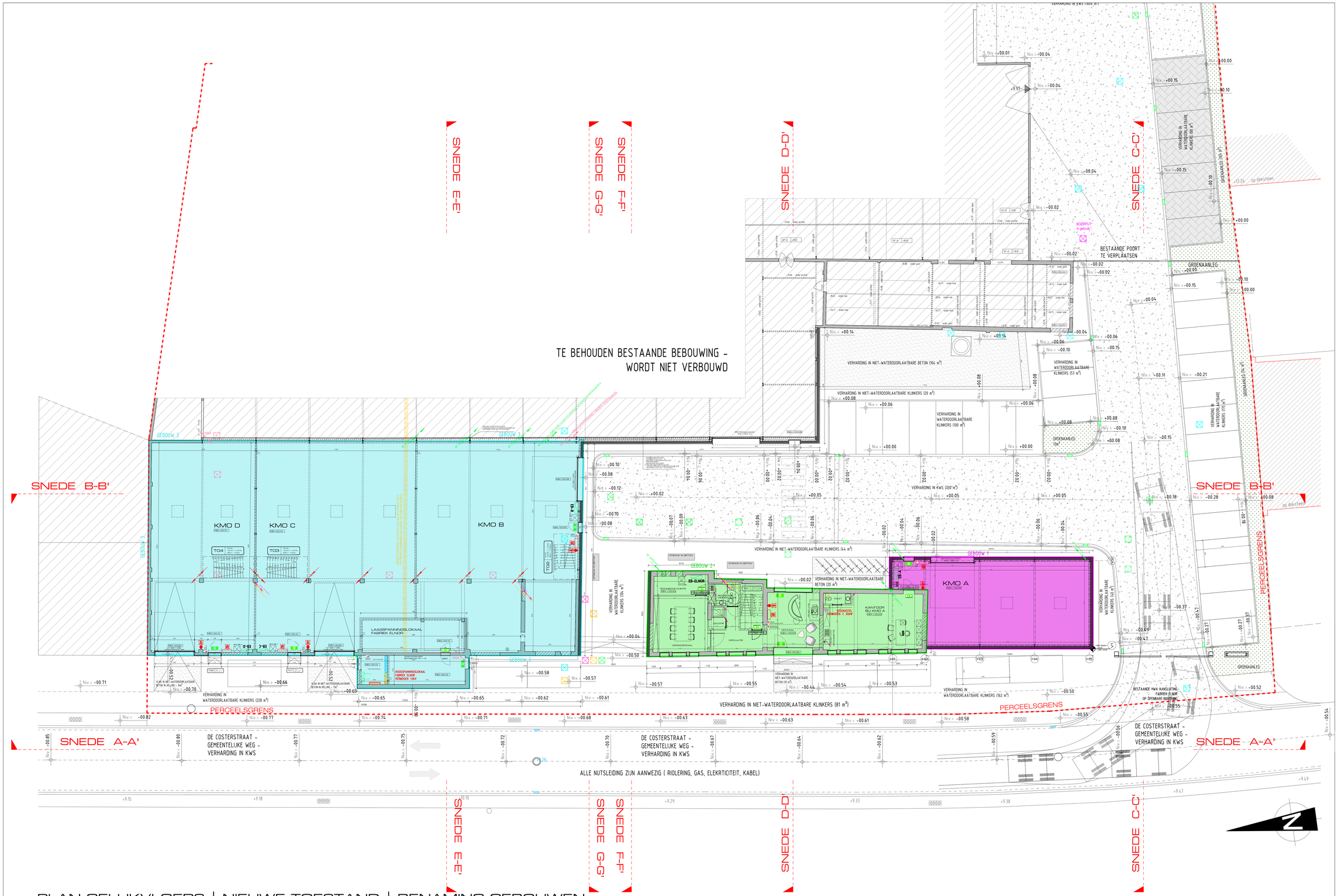

PLAN GELIJKVLOERS | NIEUWE TOESTAND | BENAMING GEBOUWEN
SCHAAL 1/100

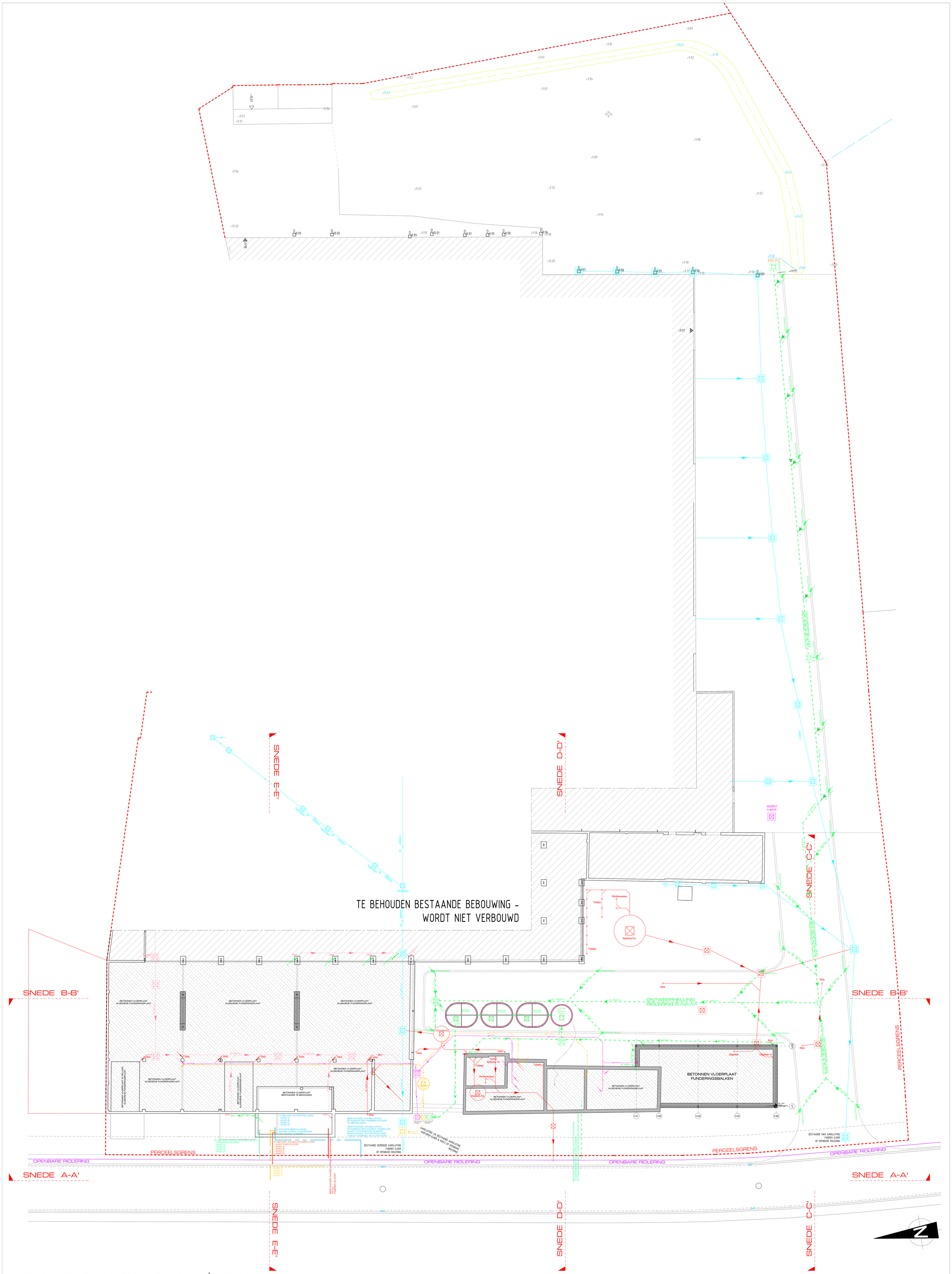

PLAN FUNDERING & RIOLERING | NIEUWE TOESTAND
SCHAAL 1/100

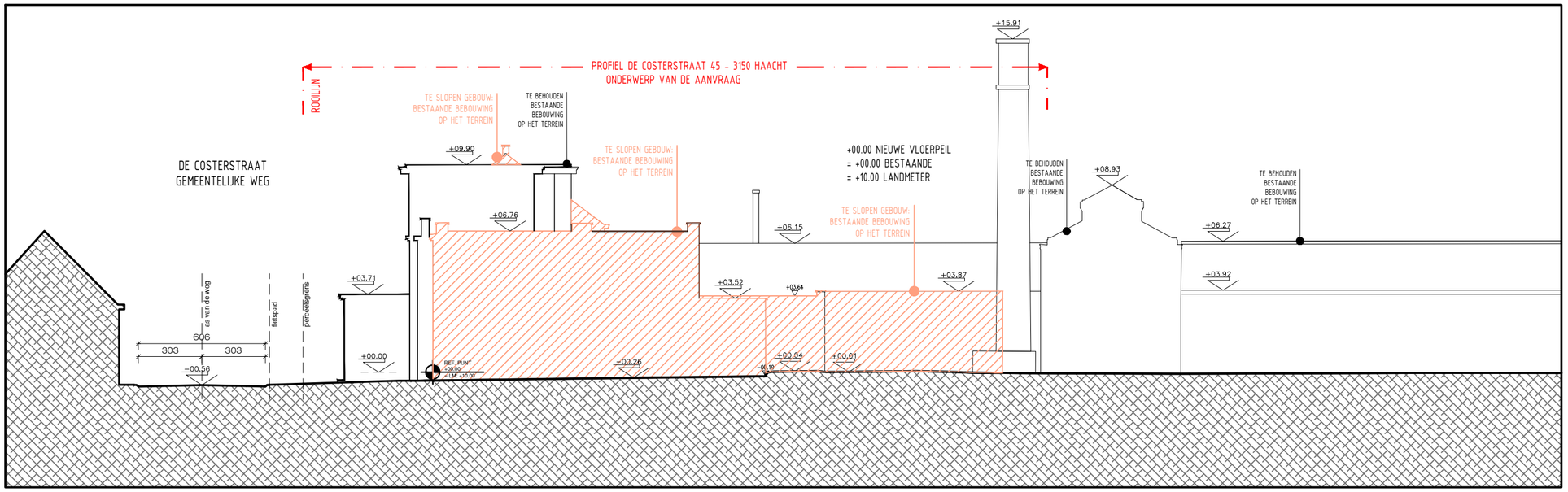

TERREINPROFIEL | BESTAANDE & TE SLOPEN TOESTAND | SCHAAL 1/200

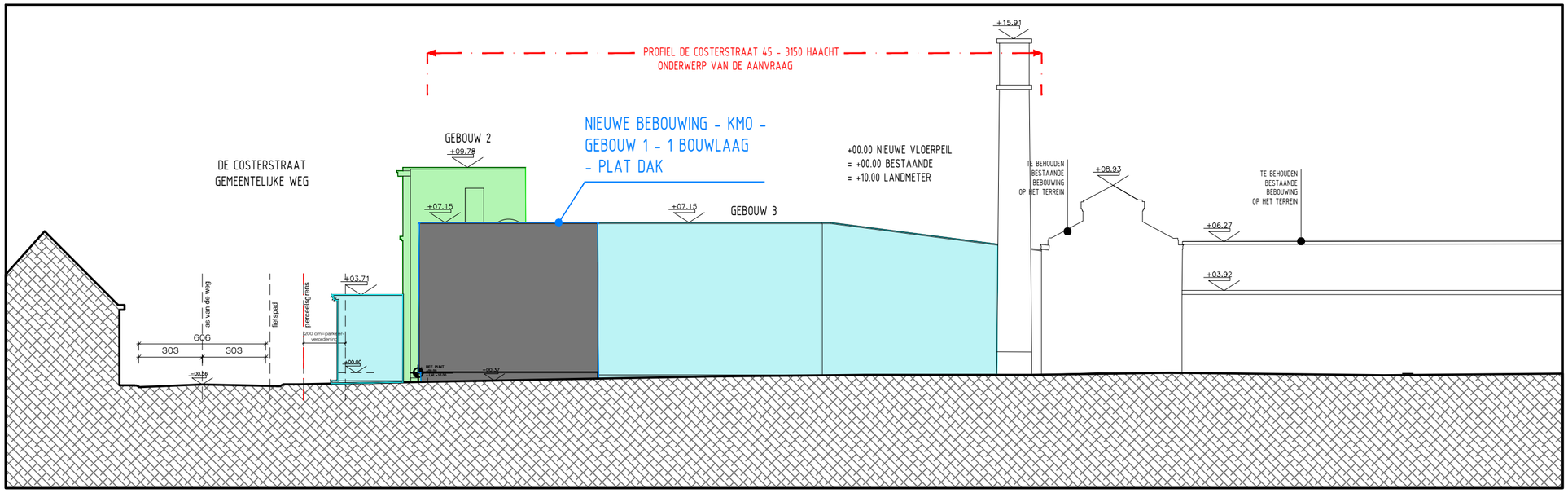

TERREINPROFIEL | NIEUWE TOESTAND | SCHAAL 1/200

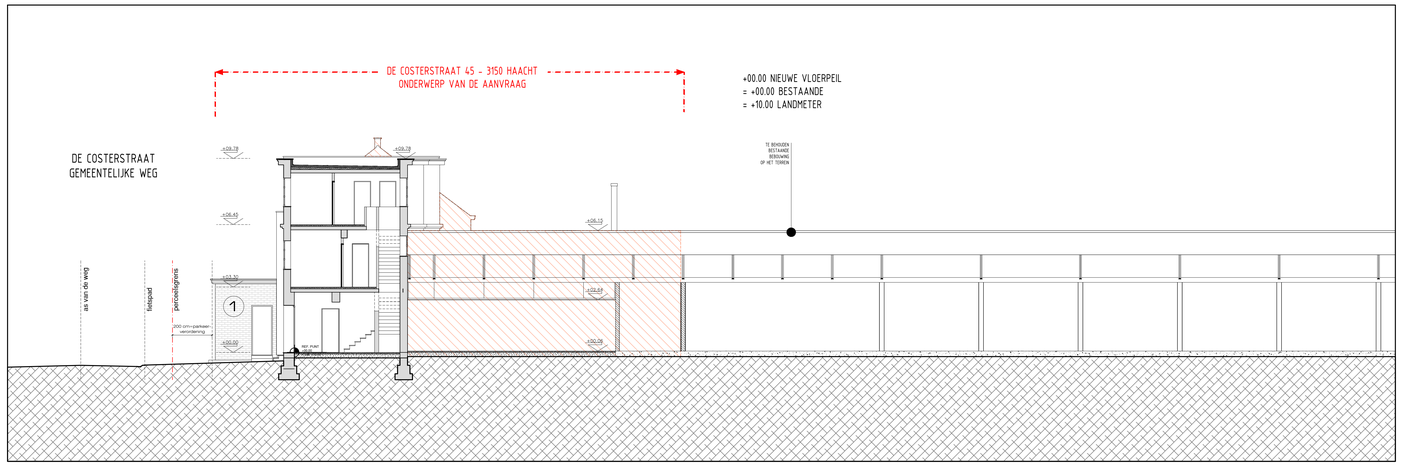

SNEDE D-D'| BESTAANDE TOESTAND
SCHAAL 1/100

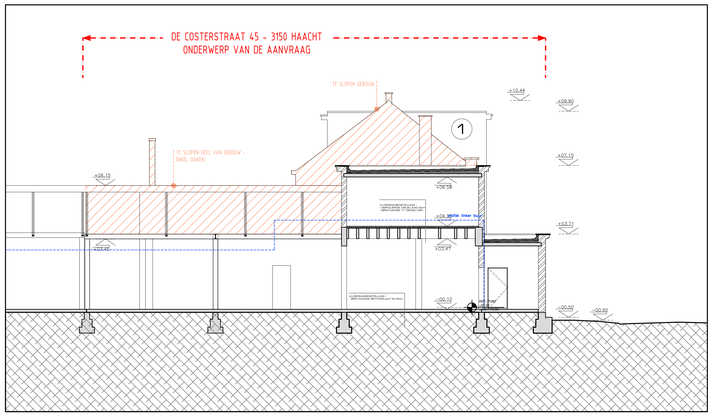

SNEDE E-E'| BESTAANDE TOESTAND
SCHAAL 1/100

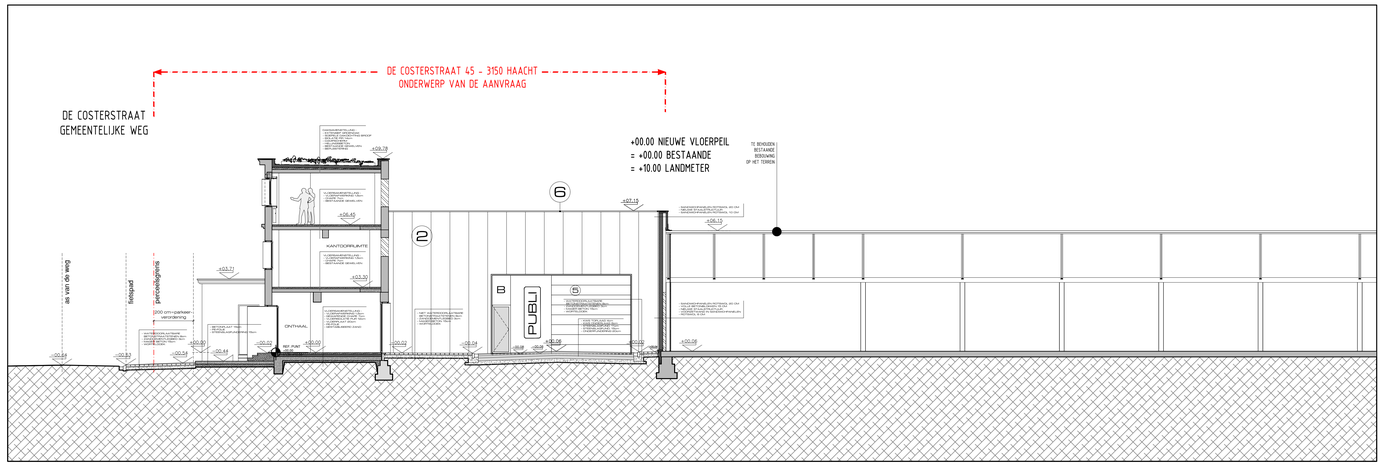

SNEDE D-D'| NIEUWE TOESTAND
SCHAAL 1/100

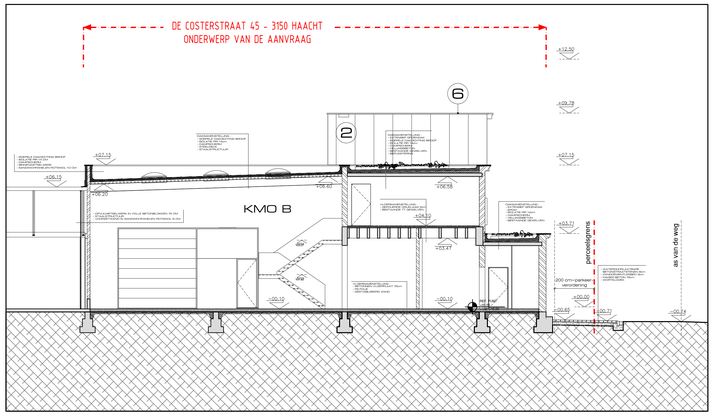

SNEDE E-E'| NIEUWE TOESTAND
SCHAAL 1/100

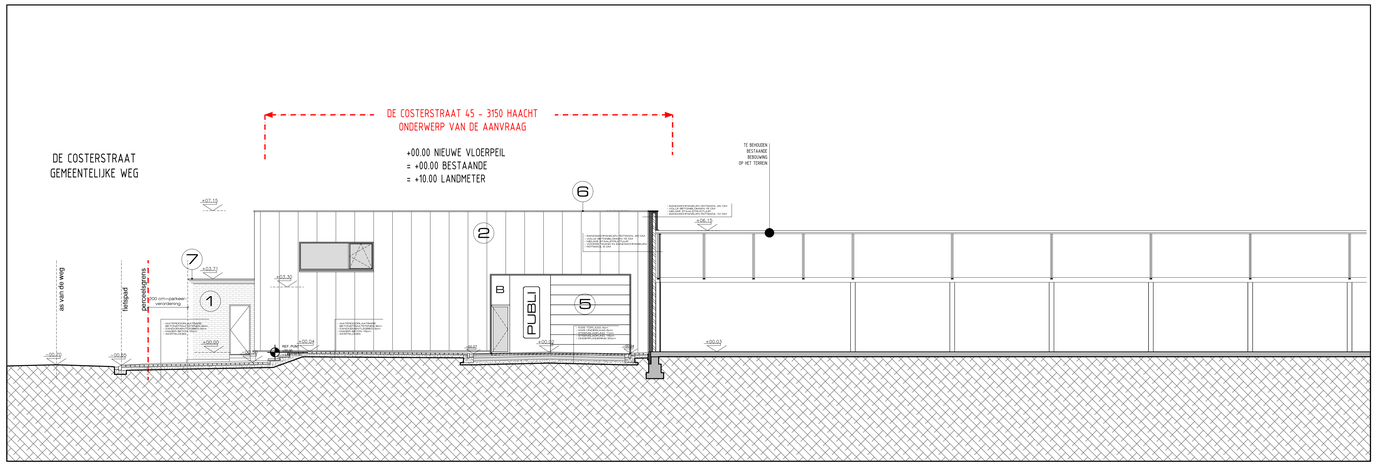

SNEDE F-F'| NIEUWE TOESTAND
SCHAAL 1/100